

Čermákovice 1270–2000

*Z dějin vesnice na
Moravskokrumlovsku*

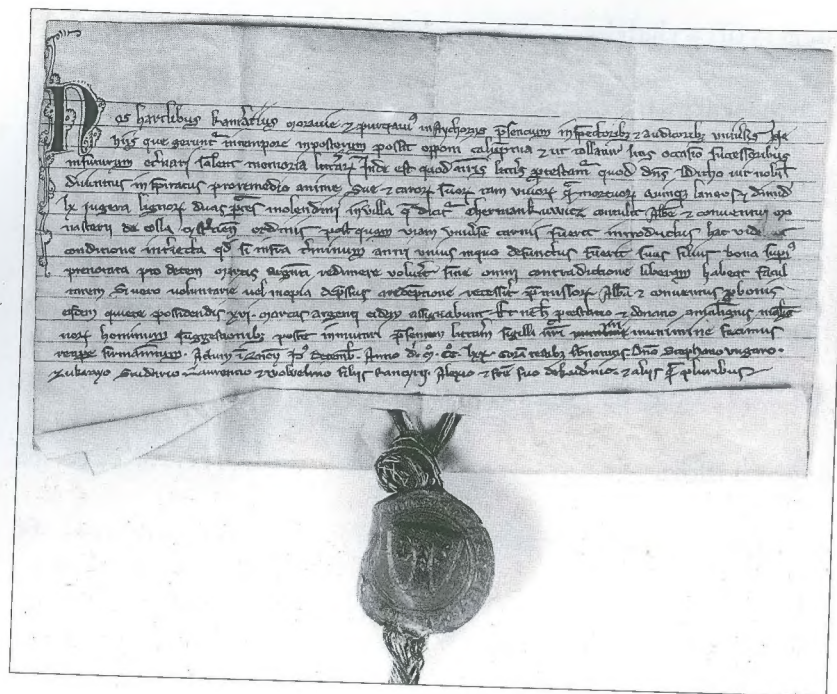
Libor Jan

Čermákovice 2000

Obsah

Vstup na dějinnou scénu	5
Mezi rytíři a vladyky	10
Novokřtenci a třicetiletá válka	20
Léta poddanství	27
Za starého mocnářství	33
Republika československá a protektorát	41
Od konce války do konce století	53
Místo doslovu	65
Seznam použitých pramenů a literatury	66

V listině moravského podkomořího Hartleba z 13. prosince 1270 jsou poprvé jmenovány Čermákovice

Vstup na dějinnou scénu

Stopy dávných lidských sídel jsou roztroušeny po moravské zemi jižní Moravy přímo vybízela lidské plémě k usazení. Tak se dnes archeologové setkávají při svých výzkumech s pozůstatky všech pravěkých kultur, ať již byl dominantním materiálem jejich nástrojů kámen či kov, nejdříve měď, pak bronz a konečně železo. Železo je pak doprovází do nejstarších dob historických, kdy předávají pomyslné žezlo historikům, kteří se prodírají haldami pergamenů a papíru, aby se z drobným písmem popsaných stránek pokusili pochopit naši minulost a zprostředkovali ji tak obyvatelům vsí, městeček a měst. Proto bych chtěl být dnes vaším průvodcem dějinami malé vsky, která se jmenuje Čermákovice ...

Také na katastru této obce byly objeveny pozůstatky dávných obyvatel kraje. Náhodné nálezy z roku 1963 v Alinkovské strži svědčí o pobytu neolitických zemědělců, vlastně nejstarších usedlých a rolnictvím se živících obyvatel našich zemí z mladší doby kamenné. Starší době bronzové, kdy se již pomalu rozmáhají kovové nástroje, zbraně a šperky, prozatím jen z měkké a poddajné slitiny mědi a cínu – bronzu, patří zase nález kostrového hrobu z polohy Na perku ze stejného roku. Šlo o únětickou kulturu, která má dost rozsáhlé zastoupení právě na Znojemsku a pohřebiště této kultury jsou známa kupř. z Horních Dunajovic, Kyjovic, Moravského Krumlova, Petrovic, Šatova, Těšetic atd. Nemůže být pochyb, že to byla právě blízkost „životadárné“ řeky Rokytné, jež lákala příslušníky dávných populací k založení sídel. Připomeňme jen, že svědectví o těžce kultuře bylo zachyceno i v sousedních Tulešicích, kde se vystřídaly i další kultury doby bronzové – středodunajská mohylová a velaticko-podolská charakteristická popelnicovými poli. Podobně se z následné nejstarší fáze doby železné, jíž se říká halštatská, objeví opět v těsném sousedství Čermákovíc, totiž v Tulešicích a Horních Kounicích, hmotná poselství kultury, která nese název podle

vesnice u Brna – horákovská. Po halštatu přichází doba laténská a s ní první etnikum, jež známe na našem území jménem – Keltové, přesněji řečeno jejich kmeny Bójů, Volků Tektoságů a Kotinů. Právě keltská pohřebiště či jednotlivé hroby byly zachyceny v Moravském Krumlově, Dolních Dubňanech, Tulešicích, Lesonicích či Hraběticích.

Na samém přelomu letopočtu se objevují na území Čech a Moravy první Germáni. Svými zvyklostmi se dost odlišují od starších Keltů, žijí však často vedle nich. Jižní Morava se nyní dotýká římské říše a stává se domovem svérázné symbiotické kultury, v níž se germánské prvky mísí s předměty dováženými z římských provincií. Pak již následuje doba stěhování národů, kdy zemí procházejí nejrůznější, především germánské kmeny, aby prostor nakonec v 6. století ovládli Slované, jejichž nejstarší keramika tzv. pražského typu se sporadicky objeví i na Znojemsku. Germáni z moravského území zcela zmizí a Slované ovládnou rozsáhlé prostory až k řece Dunaji. Po epizodické Sámově říši či lépe řečeno jakémisi kmenovém svazu v 7. století, jehož součástí byli nejspíše i moravští Slované, se zprávy o zemi a jejích obyvatelích ztrácejí. Z archeologických výzkumů ovšem jasně vyplývá, že v zemi zrály ekonomické a sociální vztahy, jež se projeví před polovinou 9. století vznikem vysoce organizovaného státního celku, pro který se ustálil název Velká Morava, byť přesnější by zřejmě bylo hovořit o Staré Moravě či staromoravské říši. Vlastní ústřední, resp. krystalizační oblastí tohoto státního útvaru bylo dolní a střední Pomoraví, patřilo k němu však zcela jistě i zřetelněji vymezené Znojemsko se svým mocenským a správním centrem na Hradišti sv. Hypolita. V tom čase také zapouští své kořeny pevně křesťanství ...

Říše starých Moravanů však zanikla na počátku 10. století. Proces úpadku zřejmě zahájila vnitřní politická krize a dokonali je divocí Maďaři, kteří se na svých rychlých koních proháněli jako blesky střední Evropou. Zdá se však, že Moravu si zcela nepodmanili. Moravští velmoži ale, když se ztratila silná centrální vláda, uspokojovali po boku Maďarů své ziskuchtivé choutky účastí na jejich kořistných výpravách do Německa a severní Itálie. Po zbytek 10. století byla severní část Moravy pod vlivem Poláků, kteří právě tehdy

začali budovat svůj nejstarší stát, a jednoznačně se také projeví ambice českých Přemyslovců. Po polském vzepětí na samém přelomu 10. a 11. století se podařilo nejspíše v letech 1018–1019 získat Moravu Čechům. S knížetem Břetislavem I. se pak spojuje vytvoření sítě pevných hradisek, která do značné míry navazovala na tradici starých velkomoravských center. Tak se předpokládá také vznik nového hradu ve Znojmě, v místech, kde stojí dodnes, již v průběhu 30. let 11. století. Nejnovější výzkumy však ukazují, že v 11. století ještě plnilo roli správního a opevněného centra Znojemska staré hradisko v okolí sv. Hypolita a s budováním znojemského hradu na protější ostrožně nad potokem Granicí se začalo až na přelomu 11. a 12. století. Po Břetislavově smrti byla Morava rozdělena do údělů, jejichž na Praze závislími vládci měli být mladší synové z přemyslovského rodu. Krom olomouckého a brněnského to byl také úděl znojemský.

Šlechta, která držela úřady v tomto údělu, se začala během 12. století sblížovat s rakouským prostředím. Dokladem toho byly četné sňatky, Moravané si brali Rakušanky a naopak, příslušníci některých rakouských rodů se objevili na jižní Moravě. Ve 12. století na Znojemsku vznikají také první církevní ústavy. Zakládají je znojemští úředníci, což je případ kláštera premonstrátů v Louce z roku 1190, či „jejich muži“, šlechtici, jak dosvědčuje jen o málo starší založení kláštera premonstrátek v Dolních Kounicích. Ve 13. století severní oblast Znojemska, které již přestalo mít charakter údelu a stalo se jednou z moravských provincií (krajů), začala vábit také rytířské duchovní řády. Johanité se usadili v Horních Kounicích, templáři v Jamolicích, u nichž si vystavěli hrad Templštejn, němečtí rytíři v Hostěradicích, Hrotovicích a Moravském Krumlově. Ještě předtím však, v letech 1224–1225, byl vdovou Heilwidou ze Znojma založen v Oslavanech první ženský klášter cisterciáckého řádu v českých zemích, jenž dostal latinské jméno *Vallis sanctae Mariae*, tedy *Údolí Panny Marie*. Tato ctihodná vdova byla s největší pravděpodobností dříve manželkou šlechtice Hartleba, jenž původně působil v královských službách na Znojemsku, byl rakouského původu a jeho potomci, usídlení na jižní Moravě, se psali podle Miro-

slavi a Myslibořic. A právě s klásterem cisterciáček v Oslavanech je spojena první zmínka o vesnici Čermákovících.

Šlechta ze Znojemska i z dalších provincií se scházela několikrát ročně k soudním zasedáním, na nichž se řešily majetkové spory a zveřejňovaly převody a zbožné odkazy církevním institucím. Tak se podobné shromáždění sešlo také ve Znojmě 13. prosince 1270. Krále Přemysla Otakara II. zde zastupoval moravský podkomoří, tedy správce královské komory, a zároveň purkrabí na Veveří Hartleb (pocházel z rodu s erbem dvou beraních rohů, jeho bratr Černín se psal podle Popovic, Hartleb sám však žádný přídomek nepoužíval). Hartleb vydal uvedeného data listinu, kterou dal na vědomí, že urozený muž pan Ditho, daroval pro spásu své duše i duší svých nejmilejších pět a půl lánů, 60 jiter lesa a dva díly mlýna ve vsi, která se jmenuje Čermánkovice (*Chermankuwicz*), abatyši a konventu cisterciáckého kláštera v Oslavanech, ovšem s tím, že jeho syn může ve lhůtě jednoho roku od Dithova skonu majetek vykoupit vcelku nevysokou částkou deseti hřiven. Pokud by však Dithův syn z vlastní vůle či donucen nedostatkem od výkupu odstoupil, má mu abatyše vyplatit sumu šestnácti hřiven stříbra. Svědky uvedeného pořízení byli šlechtici ze Znojemska, Štěpán Ungar, jenž si právě v té době stavěl hrad Sádek, cúdař (soudce) Čůžkraj, Vavřinec a Wolflin, synové Ranožírovi, a Alexius z Havraník spolu se svým bratrem. Podkomoří Hartleb také přivěsil svoji pečeť.

Nevíme, žel, jakého byl Ditho původu, ani jak se jmenoval jeho syn. Jisté jsou dva momenty: Ditho byl dostatečně urozený, neboť je označen jako *nobilis vir*, tedy *vznešený, urozený muž*, a před jménem je užito titulu *pán (dominus)*, jehož se obvykle také nepoužívalo pro příslušníky nižší šlechty a lidi málo významné. Druhou jistotou je jeho majetková situace, která zřejmě nebyla kdovíjak skvělá, neboť jeho synu je jako výplatná částka určeno jen deset hřiven, tedy peněz nikterak vysoký. Tato částka, podobně jako uvedených šestnáct hřiven, zřejmě nepředstavuje hodnotu majetku v Čermákovících, nýbrž jen jakési symbolické sumy, umožňující stranám vyrovnat se bez větších obětí se změněnou situací. Lze také vyslovit domněnku, že i Ditho, alespoň podle německé podoby jména, měl buď v mužské nebo v ženské linii předky pocházející z dolnorakou-

ské oblasti, čímž by se od šlechty ze Znojemska příliš neodlišoval. Je tedy zřejmé, že první jménem známý majitel Čermákovic byl muž na jedné straně urozený, na druhé však nepříliš zámožný. Patřil k vládnoucí vojenské či pro tuto dobu již lépe řečeno rytířské vrstvě společnosti.

Mezi rytíři a vladyky

O sud však tomu nechtěl, aby se Čermákovice staly statkem oslavanských řeholnic. Od poloviny 14. století jsou totiž známi šlechticí majitelé částí vsi, ve které se podle některých zápisů nacházel také poplužní dvůr, později i tvrz (nelze vyloučit, že tvrz, zřejmě nepřilíš výstavná, věžovitá stavba, stála uvnitř dvora, a proto nebyla někdy zvlášť uváděna). I když se nezachovala žádná zpráva umožňující přesnější situování této tvrze a dvora, nelze vcelku uvažovat o jiném místě, než o areálu pozdějšího vrchnostenského dvora na okraji vesnice, na levé straně při cestě od Tulešic. Je pravděpodobné, že Dithův syn ves u oslavanského kláštera skutečně vyplatil, a proto tak mohl být šlechtic jménem Bransud, který se ve druhé polovině 14. století psal „z Čermákovic“, jeho potomkem, nejspíše vnukem. Nezapomínejme, že tvrz ani dvůr nebyly předmětem daru oslavanskému klášteru. Pokud je vlastnil již Ditho, pak si je ponechal a poté sídlilo i se dvorem přešlo na jeho syna a další potomky.

V roce 1350 totiž zapisuje Bransud z Čermákovic (*de Czerman-couicz*) své manželce Kláře jako věno dvůr s jedním poplužím v Čermákovicích a čtyři lány v Dobřínsku v celkové hodnotě 75 hřiven stříbra. Bransud však vystupuje v pramenech o rok dříve, kdy se s Martou z Olešné, nejspíše svou příbuznou, stává majetkovým společníkem Maršíka, syna pana Purcharda, na jeho vsích Olešné a Popelíně (šlo o Českou Olešnou a zaniklý Popelín u Telče). Společně se šlechtici z okolí, Filipem z Dobronic, Nášienem z Dobré Vody, Mikšem a Děpoldem z Preseru, byl Bransud (*Bransud von Schirmankowicz*) svědkem při tom, když 21. prosince 1355 Vilém z Tavíkovice a Čúžkraj z Litovan v Rouchovanech dosvědčili, že Mikuláš z Trstěnice vyplatil dva lány v Litovanech, jež jim byly zastaveny jako věno, a zároveň mu tyto lány navrátili. Bransudovy osudy, byť především v majetkové rovině, lze sledovat i dále. Jeho příbuznou, sestrou či dcerou, byla Kačna z Čermákovic, které v roce

1356 zapsal její manžel Bohuněk z Trstěnice věno v Trstěnici ve výši třiceti hřiven. Jeho matkou byla paní Anežka z Čermákovic, jež postoupila v témže roce Bransudovi své věno ve vsi. V roce 1358 Bransud, který ovdověl a znovu se oženil, pojistil své nové manželce Anně dvůr v Čermákovicích a plat čtyř hřiven tamtéž v celkové hodnotě 150 hřiven. Ve stejném roce pak prodal Martin Šváb ze Sršic Bransudovi dvůr, půllán a dva podsedky v Čermákovicích za 40 hřiven. To znamená, že v Čermákovicích byly v té době dvory dva a roku 1358 se Bransud stal také majitelem druhého dvora. Konečně roku 1360 Bransud vstoupil do majetkového spolku s Matějem z Rataj.

O čtyři léta později, v roce 1364, se objevuje v zemských deskách znovu zápis o majetkovém spolku Bransuda z Čermákovic s Matějem, zvaným též Habenstein, z Rataj. Tentokrát se spolčují na ves Olší se dvorem a plat osmi hřiven z Podolí. Také v tomto případě jde o vsi na Telčsku, pokud ovšem nejsou omylem zaměněny s Olešnou a Popelínem, kde měl Bransud majetková práva již z dřívějška. Bransud totiž společně s Matějem z Rataj postoupil v roce 1368 všechno, co společně drželi v České Olešné a Popelíně, Janu a Oldřichovi z Radošovic prostřednictvím Heřmana z Kunžaku, zřejmě poručníka těchto bratří. O rok později, 1369, prodali bratři Jan a Oldřich z Heraltic, totožní ovšem s předchozími bratřími z Radošovic, Bransudovi svoji část vesnice Kubšic u Moravského Krumlova. Jak veliký byl tento díl Kubšic, zjišťujeme roku 1373, kdy je Bransud prodal Benešovi z Kravař, pánu na Moravském Krumlově. Šlo o dvůr se čtyřmi svobodnými lány a sedm a půl lánů poplatného.

Roku 1381 nechal Bransud zapsat právo na svůj veškerý majetek v Čermákovicích, s výjimkou manželčina věna, Bočkovu z Hrádku. Připojená poznámka však uvádí, že tato transakce nevstoupila v platnost. V roce 1385 pak vzal Bransud svoji manželku Annu do spolku na celý svůj majetek. Bransud z Čermákovic se připomíná naposledy 15. června 1392, kdy pečtil společně s vydavateli a dále Bohuněkem z Trstěnice a Přibíkem z Polánky listinu, kterou Heřman z Kunžaku a jeho syn Jan sídlící na Strachotických pojistili Heřmanově dceři Dorotě, řeholnici oslavanského kláštera, její dědictví, totiž dvě hřivny platu ve Strachotických.

V roce 1398 byl Bransud mrtev a jeho vdova Anna se znovu vdala za šlechtice z blízkého okolí, za Hruta z Trstěnice. Svého nového manžela pak vzala do majetkového spolku na věno, jež jí v Čermákovcích náleželo, a na movitý majetek tamtéž, zvaný *nadbyt* (šlo o šatstvo, dobytek, zásoby obilí, vína apod.), jež jí byl přiřčen jako díl dědictví po zemřelém manželovi. Je zřejmé, že Bransudova vdova se z Čermákovců odstěhovala ke svému novému manželovi, jeho potomci však, až na jednu výjimku nezletilí, tam zatím zůstali. To vyplývá ze zápisu z roku 1406, kdy učinil Beneš z Čermákovců, zjevně tehdy již zletilý Bransudův syn, Erasma z Polánky poručníkem svých nedospělých bratrů a sester. S dovršením zletilosti mělo Erasmovo poručnictví skončit.

První zachovaná pečeť Bransuda z Čermákovců byla přivěšena k listině z 21. prosince 1355

Zakrátko však došlo k zásadnímu obratu. Beneš, tentokrát se již píšící „z Boňova“, což je ves na Moravskobudějovicku, totiž prodal podle zápisu v zemských deskách z roku 1409 svůj majetek v Čermákovcích, sestávající ze dvora o dvou poplužích (tzn. že dva původní dvory byly nyní sloučeny), poplatných lidí, lesů, luk a řeky a dále mlýna pod vsí s rybníčky, Šavlovi ze Strážova (zaniklé vsi u Chotěbudic).

Tak skončila držba vsi rodem, který se podle ní také psal. Na Bransuda z Čermákovců, připomínaného v širokém rozmezí let 1350–1392, se zachovaly také dvě zajímavé památky, totiž jeho pečeti. První přivěsil 21. prosince 1355 a je na ní vyobrazen zprava doleva (heraldicky, tedy opačně, než z pohledu diváka) obrácený kbelcový helm s přikryvadly a na helmu jako klenot stejně orientovaný štíhlý pták s delším ocasem. V poli pečeti, kterou Bransud použil 15. června 1392, je ztvárněn gotický štít s ptákem, kterého by snad bylo možné identifikovat jako sokola (v každém případě jde o dravce), obráceným zleva doprava. Tento erb by sice mohl svádet k hledání souvislostí se jménem vsi, jež by bylo možné odvozovat od lidového názvu „čermák“ či „čermáček“ užívaného pro ptáčka se správným zoologickým jménem rehek zahradní, jde však o zdání klamné. Původní název vsi totiž neměl podobu Čermákovice, nýbrž, jak dosvědčují nejstarší zápisy v latině, němčině a konečně i češtině, zněl Čermánkovice. Proto je nutné předpokládat, že název vsi byl utvořen podle staročeského osobního jména Čermánek, které snad patřilo původnímu šlechtickému zakladateli. Jestli šlo o předka pana Ditha, se dnes můžeme jen dohadovat.

Hned poté, co Šavel ze Strážova ves získal, nechal na ní zapsat své manželce Barboře věno ve výši šedesáti kop pražských grošů, ovšem s tou podmínkou, že pokud budou mít spolu syny, má jí (a synům) věno náležet i po jeho smrti, dokud zůstane vdovou, až do dospělosti synů, pokud se však znovu vdá, má jí náležet roční plat ze vsi ve výši šesti kop v hodnotě šedesáti kop. Závažné zjištění přináší zápis z knih pňhonných, vložený již roku 1407. Tehdy totiž pohnal Přibík Šíp ze Šelmberka, dříve krajský rychtář v Olomouci, Šavla z Čermákovců (Čirmankovic), o 130 hřiven grošů, že v době, kdy byl Šavel z vůle pana Albrechta Bítovského

z Lichtenburka purkrabím v Hodoníně, si u něj Přibík Šíp uschoval 32 mtů pšenice, 40 mtů ovsu, 12 krav, 8 koní a další obilí i zbroj; Šavel mu však majetek nevydal, proto došlo k žalobě. Sama datace svědčí o tom, že Šavel se ujal Čermákovic ve skutečnosti již někdy na rozhraní let 1406 a 1407 (v roce 1407 se pak podle nich již psával) a vklad do desk byl roku 1409 proveden se zpožděním. To bývala ovšem běžná praxe. Informace o předchozím Šavlově působení v Hodoníně také výstižně ilustruje jeden ze způsobů, jakým si drobní šlechtici, kteří se nemohli uživit z vlastních nevelkých pozemků, zajišťovali živobytí. Vstupovali do služeb významných šlechticů, příslušníků formujícího se panského stavu, a zde vykonávali zaměstnání ve správě hradů a panství. Druhým, neméně rozšířeným způsobem obživy drobné šlechty byla vojenská služba. Hodnost purkrabího vlastně splňovala oba zřetele, neboť purkrabí měl nejen povinnosti při správě hradního panství, ale byl také hlavou ozbrojené družiny.

V letech 1409 a 1418 vzal Šavel do spolku na veškerý svůj majetek v Čermákovících bratra své manželky Mikšíka z Plenkovic. Posledně uvedeného roku také provedl změnu týkající se věna manželky Barbory. Plat šesti hřiven v ceně šedesáti hřiven nyní zapsal své ženě aa vsi Račicích, neboť původní věno v Čermákovících ve skutečnosti nyní držel její bratr Mikšík. V tomtéž roce (1418) ovšem prodal Šavel tvrz v Čermákovících se dvorem o dvou poplužích (*municionem in Czrmankowicz et ibidem curiam cum duabus araturis*), poplatnými lidmi i mlýnem pode vsí s rybníky bratřím Bohuňkovi a Baškovi Bavorům z Holovous (v Čechách). Hned v roce 1420 poháněla Anna z Otnic, manželka Baška Bavora, dcera nebožtíka Přisnáka z Libodřic, Bohuňka Bavora staršího z Holovous, „odjinud z Črmankovic“, že mu společně s nebožkou matkou již dříve uvěřila a obě jej i s jeho bratrem (zřejmě později jmenovaným bratrem Mikulášem) přijaly na spolek na majetek, který držely v Otnicích, s tím, že v pravé chvíli bude na základě jejich přání smlouva zrušena. Bohuňek však úmluvu podle ní nedodržel a společný majetek „z desk propustiti“ nechtěl. Annin manžel Bašek (Bašek je domácí podoba jména Bavor, Bašek byl tedy vlastně dvojtyp Bavor, neboť tak znělo jeho křestní jméno a zároveň i rodové přízvi-

sko) však někdy v této době zemřel, neboť ještě v běhu roku 1420 pohnal Bohuňek Bavor Annu z Otnic, vdovu po svém bratru Baškovi, nyní však již manželku Jana z Malhotic, že zadržuje sto hřiven, které její nebožka matka Kateřina slíbila dát z otnického zboží Anninu a Baškovu dítěti. Dále pohnal Annu pro 50 hřiven, že mu nechce vyplatit polovinu Otnic, se kterou měl na základě úmluvy s její matkou, již také půjčoval hotové peníze, nemalé náklady. Anna z Otnic na oplátku žalovala Bohuňka pro 50 hřiven, že bral neprávem platy z Otnic, a o dalších 20 hřiven, že jí po smrti prvního muže upřel její dědický díl, tzv. nadbyt.

Tak se na konci druhého desetiletí 15. století znovu změnil vlastník vsi. Stalo se tak na samém počátku husitského období, které přineslo závažné změny do života tehdejších lidí. Hierarchicky, horizontálně strukturovaná společnost se nyní rozštěpila i vertikálně. Mnoho příslušníků vyšší i drobné šlechty se přiklonilo k Husovu

Druhá dochovaná pečeť Bransuda z Čermákovic se štítem, v němž je zobrazen pták, pravděpodobně dravec, je přivěšena na listině z 15. června 1392

učení a tento postoj ztvrdzovalo účastí na válečných podnicích husitských polních obcí. Také oblast jihozápadní Moravy se stala jednou ze scén dramatických střetů katolíků s přívrženci kalicha. Nejsme bohužel informováni, jak se chovali v těchto létech majitelé Čermákovic, jisté však je, že zdejším rolníkům neklidná doba mnoho pohody nepřinesla, ba právě naopak. Ves však i tyto časy přestála, jak vyplývá z dalšího majetkového převodu, který byl do zemských desk zanesen v roce 1448. Viktorin z Bavor, zjevně potomek jednoho z bratrů, jež ves získali, prodal všechn svůj dědičný majetek v Čermákovcích, totiž dvůr s okolním pozemkem, poplatné i nepoplatné poddané, mlýn, pole, zahrady, lesy, louky, rybníky i řeku s polovinou jezu nad mlýnem Mikulášovi z Říčan. K prodeji mohlo dojít ve skutečnosti i někdy dříve, mezi léty 1437–1448, neboť v tomto období, stejně jako v dobách husitských, nebyly pro neklid v zemi otevřeny zemské desky a zápisy se daly se zpětnou platností.

Tak Čermákovice získala jedna z větví starobylého českého rodu, která užíval jako erbovní znamení stříbrný leknínový trojlíst na červeném poli. Členové této větve, na rozdíl od větví dalších, které si říkaly Kavkové a Koblihové, používali přízvisko Talafús. Mikuláš Talafús „z Čermankovic“ se znovu připomíná v roce 1464, kdy jej pohání Václav Rechmberk z Želetic, ze sedmnácti kop grošů, že mu jakožto ručitel koupě dvora v Křepicích nevložil tento dvůr do zemských desk. Roku 1466 je Mikuláš Talafús z Říčan a Čermákovice žalován před zemským soudem společně s panem Bočkem z Kunštátu a Horních Kounic od Jana Hrocha z Racovic pro 166 kop, že mu jakožto rukojmí (ručitelé) nevložili do zemských desk ves Běhařovice.

Konečně roku 1498 skončila také tato držeblní epizoda. Bohuše Talafús z Říčan, bezesporu potomek Mikulášův, vložil „*dvuor a ves Čermákovice se vším jejím příslušenstvím a panstvím ... s mlýnem, s mlýnišcemi, beze vsí překážky tomu potoku, kterýž jde na ten mlýn ... kromě dvou lánův, kteříž příslušejí k záduší do Horních Kounic*“ do zemských desk Matoušovi z Myslova. Týž Matouš pak obratem určil své ženě Dorotě z Víckova na Čermákovcích věno ve výši půl druhého sta uherských zlatých. Vklad, kterým získal ves Matouš z Myslova (snad jde o Horní Myslovou u Telče), také uka-

zuje, že dva lány příslušely k záduší neboli ke kostelu v Horních Kounicích, kam byla celá ves, jistě od doby vzniku hornokounického kostela v první polovině 13. století, přifařena. Tato vazba se ukazuje i při převodu hornokounického statku roku 1506. Statek johanitské komendy v Horních Kounicích obsadili na počátku 20. let 15. století páni z Kunštátu a od nich se toto zboží dostalo na konci tohoto věku pánům z Veitmile. Roku 1506 pak převáděl Jan z Veitmile hornokounické panství své švagrové Anně z Kamenné Hory. Jeho součástí bylo také kostelní podací v Čermákovcích, jeden poddaný a tři pusté lány tamtéž.

V roce 1511 přijal Matouš z Myslova do majetkového spolku „na dvuor Čermákovice i se vsí, s mlýnem“ Oldřicha z Náchoda, majitele nedalekých Horních Dunajovic. Oldřich z Náchoda se zřejmě držby Čermákovice ihned fakticky ujal, neboť již v roce 1513 jej, jakožto majitele dvora i vsi, žalovala Anna z Kamenné Hory, že zakazuje svým poddaným z Čermákovice vydávat velké i malé desátky, jež náležely ke kostelu v Horních Kounicích a které její předchůdci vždy vybírali. Páni zasedající na zemském soudu však při rozhodli následovně: „*Poněvadž Horní Kounice prve bylo křižovnictví a potom král jeho milost to k dědictví dáti ráčil i s kostelním podacím a paní Anna tu faráře ztvrzeného nemá i není povinen Oldřich desátku z Čermankovic paní dávati.*“ Podobně zněl výrok o desátcích z čermákovického dvora. (Zajímavé je, že ještě roku 1561 se píše pravděpodobně syn Matouše z Myslova Jiřík, úředník tišnovského kláštera, jako Čermánkovský, tedy Čermákovický, z Myslova.)

Tím pádem se Čermákovice dostávají do rukou Oldřicha Březnického z Náchoda, příslušníka starého českého panského rodu, v jehož černém štítu se skvěl zlatý korunovaný lev ve skoku, jak výstižně ukazuje kamenný reliéf erbu jeho syna Jindřicha Březnického z roku 1536 nad branou hornodunajovického zámku. Podle berních register znojemského kraje z roku 1529 platil právě jeho nástupce Jindřich Březnický z Horních Dunajovic a z Čermákovice „*i s tím lánem, kerý koupil od Višňovského v Čermákovcích*“ celkem 11 kop a 25 grošů zemské berně.

Při převodu hornokounického panství z roku 1517 Annou z Kamené Hory Šebestiánovi z Veitmile se připomíná jako součást tohoto majetkového komplexu znovu kostelní podací (vlastně farní právo) společně s jedním poddaným a třemi pustými lány, v následujícím zápise ze stejného roku, jímž získal Horní Kounice od Šebestiána z Veitmile Jan z Petrovce, se hovoří jen o jednom láně osedlém a dvou lánech pustých v Čermákovicih jako součásti panství Horní Kounice. To znamená, že Čermákovice dosud celé Jindřichu Březnickému nepatřily. I to se však mělo po určité době změnit. Již podle zápisu z berního rejstříku z roku 1529 koupil Jindřich Březnický od tehdejšího majitele Horních Kounic Jiříka Višňovského z Petrovce jeden čermákovický lán a jeho zisk pokračoval i v letech následujících. Roku 1535 nakonec bratři Zikmund a Jošt Višňovští z Petrovce i v zastoupení sirotků po bratru Jiříkovi nechali Jindřichu Březnickému zapsat „*tři lány ve vsi Čermánkovicích s dvory, s rolí oranů i neoranů*“. Tím konečně došlo ke sloučení a spojení všech částí vsi Čermákovice.

Další majetkové vyrovnání na sebe nenechalo dlouho čekat. Podle smlouvy z 29. září 1543 postoupil Jindřich Březnický z Náchoda Joštovi Višňovskému z Petrovce a na Višňovém jakožto částečný majitel a správce hornokounického statku kostelní patronát ve Višňovém a Jošt na oplátku Březnickému zase platy a desátky k Horním Dunajovicím a Přestavlkám a zároveň „*všecky desátky po všech gruntech k Čermánkovicím příslušejících*“, krom tří zlatých platu ročního z Dunajovic a Přestavlk a dvou zlatých „*z statku čermánkovského*“. Tato ujednání byla zapsána do zemských desk roku 1544 a překvapivě ve stejném roce prodal Jindřich Březnický ves Čermákovice s dvory a vším příslušenstvím Janu Rechmberkovi ze Želetic, který zároveň zastupoval svého mladšího nedílného bratra Petra. Oba Rechmberkové, Jan, který si za sídlo zvolil právě čermákovickou tvrz, a jeho bratr Petr, jenž seděl na tvrzi v Tulešicích, jsou roku 1549 mezi mnoha dalšími šlechtici, kteří prodávají jako rukojmí (ručitelé) po Janu Zajímačovi z Kunštátu Janovi z Tavíkovice tvrz a ves Tavíkovice, městečko Běhařovice a další drobné majetky. Roku 1573 končí rechmberské panství nad Čermákovici. Tehdy totiž Zachariáš z Hradce, nejvyšší komorník a bývalý hejtman Mo-

ravského markrabství „*podlí nálezu Jich Milostí pánův soudců učiněného na místě sirotka po neboštiku Petrovi Rechmberkovi zůstalého a erbů jeho Jindřichovi Březnickému z Náchoda a jeho erbům tvrz a ves Tulešice, druhou tvrz a ves Čermákovice se vším příslušenstvím, jak sou toho po smrti Petra Rechmberka předešli hejtmani v držení a užívání byli na místě sirotčím*“ vložil do zemských desk. Tak se majitelem Čermákovice i sousedních Tulešic stal další z pánů z Náchoda, prasynovec předchozího držitele, Jindřich Březnický z Náchoda (Horní Dunajovice zdědil starší Fridrich). Připomeňme jen, že o pár let později, roku 1581, získal Jindřich Březnický také sousední Horní Kounice. Jindřich Březnický i jeho dědic a syn Jiří, který se ujal statku na počátku 17. století, učinili sídlem panství Tulešice. Tito páni již nevyznávali katolickou víru, oba náleželi k protestantskému táboru. Ani hornokounická fara nebývala ve druhé polovině 16. století obsazena katolickým knězem, naopak, v tomto období jsou zde doloženi duchovní novoutrakvistictí, resp. luterští, neboť novoutrakvismus (radikálnější směr podobojí) na Moravě v podstatě splýnul s luterským protestantstvím. Proto je pravděpodobné, že k víře svých pánů se přidala i drtivá většina poddaných.

Novokřtenci a třicetiletá válka

V Čermákovicích byla ovšem náboženská situace ještě komplikovanější, neboť na katastru obce zapustili své kořeny také novokřtenci, na Moravě často nazývaní toufaři nebo habáni. Původně z jižního Německa a alpských zemí se šířící křesťanská sekta, jejíž příslušníci byli známi především svým pospolitým životem v usedlostech nazývaných *haushaben* (odtud název habáni), se objevila již ve dvacátých letech také na Moravě. Tehdejší Morava byla známa svojí náboženskou tolerancí a i když se mocenské orgány pokusily v průběhu 16. století novokřtence několikrát pronásledovat, vždy se našlo dostatek ochotných nekatolických šlechticů, kteří zručné řemeslníky, kterými habáni bezesporu byli – vynikali především v hrnčířství, kočárnictví, koželužství, hodinářství, mědikopectví, lékařství, lazebnictví – přijali na svých statcích. Novokřtenci nejenže dodávali šlechtě předměty luxusní spotřeby, nýbrž bývali pro svoji spolehlivost, poctivost a nápaditost pověřováni vedením hospodářských režijních podniků, jako byli dvory, mlýny, vinařské provozy a pivovary.

Jak již bylo uvedeno, své radikální představy o spravedlivém životě podle biblických příkazů novokřtenci realizovali především životem v uzavřených, poměrně početných komunitách, kde se musel každý člen podřídit přísnému chodu celé pospolitosti a rezignovat tak na značnou část osobních svobod. Právě takový společný dům – *haushaben* – vybudovali habáni v čermákovickém mlýně a je vcelku nad slunce jasné, že tomu muselo být když ne přímo z iniciativy, tedy alespoň s jasným souhlasem majitele panství někdy ve druhé polovině 16. století. Prvním jistým datem, kdy se habáni připomínají na čermákovickém mlýně, je však až rok 1612. Tehdy se v novokřtěneckých kronikách, cenném prameni nejen pro poznání života habánů, ale pro dějiny Moravy vůbec, hovoří o těžkém berním zatížení novokřtěneckých domů; mlýn a koželužna v Čermákovicích (*von der Mühl und Gerbhaus zu Schermankowitz*)

Alinkov sice spadá do hornokounického katastru, přirozené spojení má však s Čermákovicemi. Je velmi pravděpodobné, že v budově alinkovského mlýna (na spodním snímku) žili novokřtenci a že tedy právě Alinkov je místem čermákovického haushabenu z novokřtěneckých kronik.

musely odvést tíživých 80 zlatých. Další ze zmínek uvádí, že 4. října 1615 zemřel v Čermákovicích „Diener von Notdurft“, bratr Leonhard Baume. Podobné domy si novokřtění vybudovali i na panstvích okolních šlechticů v Tavíkovicích, Trstěnici a Višňově.

V polovině druhého desetiletí 17. století se však již nezadržitelně blížilo jak české povstání proti císaři, tak počátek strašlivé katastrofy, kterou jsme si zvykli nazývat třicetiletou válkou. Evropské země se proměnily v hrůzné „divadlo světa“, na jehož jevišti si mocní pohrávali jako vodiči loutek s tisíci vinných a nevinných, nechávali posílat na smrt armády soldátů a ženy s dětmi vrhali do bídy strachu. Tehdy, snad poprvé od středověku, začaly alespoň některé osvícenější hlavy chápat, že lidské utrpení nelze ospravedlnit ani vírou, ani ctí, a dnes ani národním sebeuvědoměním.

Císařští vojáci vtrhli již 14. října 1619 do Višňového a vydrancovali je. Ještě horší byl vpád do kraje na konci roku 1620. Tehdy Valoni, Poláci a kozáci z císařských oddílů vstoupili 14. prosince do Tavíkovice, kde vyrabovali novokřtěnecký dům, částečně jej spálili, poranili řadu mužů a znásilnili ženy. Znovu se objevili 17. prosince 1620. Tentokrát se zaměřili na novokřtěnecké komunity v Tavíkovicích, ve Višňově, kde k smrti zmučili představeného domu Uleho, v Trstěnici i v Čermákovicích. Čermákovické ženy se pokusily ujít znásilnění tak, že se skryly v ledové vodě náhonu za mlýnskými koly. Přesto jim to nebylo nic platno, žoldnéři je našli i tam a zneuctili.

Tu však šlo již o poslední chvíle novokřtěnců na Moravě. Těžce zkoušené komunity byly na základě patentu císaře Ferdinanda II. z 28. září 1622 vypovězeny ze země a v průběhu října pak habáni odešli celkem ze 24 haushabenů, mezi nimiž je na osmnáctém místě jmenován i čermákovický. Společný dům novokřtěnců v Čermákovicích jistě nepatřil k těm největším, žilo v něm zřejmě jen několik rodin a počet obyvatel se mohl pohybovat mezi 60–100 osobami. Větší byly domy ve Višňově, v Trstěnici, kde byla i škola, a zcela jistě největší byl v Tavíkovicích, také se školou, který mohlo obývat až na tři sta osob. Přesto uvedení Čermákovice v soupisu likvidovaných haushabenů v roce 1622 (menší sídla – hospodářské, dvory, presovny, mlýny apod. jsou uvedeny jen obecně, bez udání míst)

ukazuje na nikoli nejmenší význam zdejší novokřtěnecké kolonie. Snad její důležitost vyplývala z vysokého ekonomického potenciálu.

Jakkoli si můžeme být jisti, že se v Čermákovicích novokřtěnecký haushaben skutečně nacházel, není zcela zřejmé, kde jej hledat. Nanejvýš pravděpodobná je spojitost novokřtěneckého mlýna se středověkým mlýnem, o němž hovoří v předchozích staletích zápisy ze zemských desk. Kde však tento mlýn stával? Novokřtění byli jistě uvedeni k stávajícímu mlýnu, který si přebudovali podle svých potřeb; taková bývala jejich běžná praxe. Nejbližší Čermákovice stojí takový mlýn v Alinkově. Zpusťlá budova mlýna nacházející se dodnes v zadní části areálu oznamuje svými renesančními psaníčkovými sgrafity pod opadávající pozdější omítkou na jihozápadní stěně, že dobu rozkvětu mlýna lze hledat právě na přelomu 16. a 17. století. Skutečnost, že Alinkov dnes náleží k hornokounickému katastru, nehraje žádnou roli, neboť z vůle vrchnosti mohlo dojít po odchodu novokřtěnců k připojení mlýna k Horním Kounicím (až do roku 1668 měly Horní Kounice i Čermákovice společnou vrchnost). Ve druhé lánové vizitaci z roku 1672 se již při Čermákovicích žádný mlýn nepřipomíná. Zdá se, že názor o totožnosti alinkovského mlýna se středověkým a pozdějším novokřtěneckým mlýnem v Čermákovicích dokládá ještě jedna skutečnost, totiž poněkud zmateně znějící lidové podání, které říká, že na Alinkově býval kdysi dávno klášter. Je jisté, že v Alinkově žádný klášter nikdy nebyl, všechny středověké kláštery jsou dnes historiky bezpečně lokalizované. Novokřtěnecký haushaben však skutečně mohl jakýsi klášter svého druhu připomínat. Jeho osazenstvo, i když šlo o muže, ženy i děti, žilo jakoby pod přísnou řeholí a modlitby se ozývaly ve zdech zdejšího mlýna více než často. Je proto možné, že v lidovém vědomí zůstala jakási neurčitá vzpomínka na zbožnou komunitu a teprve později, když nikdo neznal souvislosti, byla vydedukována mylná existence kláštera.

Majitel tulešického panství, a tím i Čermákovice, Jiří Březnický z Náchoda byl původně vyznáním český bratr; od roku 1615 působil ve službách moravských stavů jako plukovník. Na jaře roku 1619, kdy bylo české povstání v proudu a Moravané váhali, zda se přiklonit na jeho stranu, se Jiří Březnický rozhodl pod vlivem dal-

Josef Čermákovice

<i>Barth Lefner</i>	<i>Leiter</i>	<i>Defunden</i>			
		<i>1. Claf.</i>	<i>2. Cl.</i>	<i>3. Cl.</i>	
<i>Peter Dindlacher, Hon.</i>	<i>15</i>	<i>—</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>—</i>
<i>Simon Dindlacher, Hon.</i>	<i>13</i>	<i>—</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>—</i>
<i>Gregor Dindlacher, Hon.</i>	<i>13</i>	<i>—</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>—</i>
<i>Anton Dindlacher, Hon.</i>	<i>13</i>	<i>—</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>—</i>
<i>Jan Dindlacher, Hon.</i>	<i>13</i>	<i>—</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>—</i>
<i>Jan Dindlacher, Hon.</i>	<i>15</i>	<i>—</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>—</i>
<i>Jan Dindlacher, Hon.</i>	<i>13</i>	<i>—</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>—</i>
<i>Jan Dindlacher, Hon.</i>	<i>12</i>	<i>—</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>—</i>
<i>Jan Dindlacher, Hon.</i>	<i>17</i>	<i>94</i>	<i>280</i>	<i>140</i>	<i>—</i>

Titulní strana z protokolu druhé lánové vizitace (1672)

šího z plukovníků, později proslulého vojevůdce Albrechta z Valdštejna, přejít na císařskou stranu. Ostatní důstojníci pluku však jeho snahu zmařili a Jiří Březnický musel utíkat k císaři do Vídně, kde byl obdařen hraběcím titulem. Představitelé moravských stavů jej společně s dalšími zrádci prohlásili za zbavena cti a zkonfiskovali mu jeho statky (krom tulesického také dalešické a lysické panství). Ani ne o rok později, pod záminkou záchrany svých obsazených majetků, se Březnický vrátil na Moravu, kde se mu podařilo získat odpuštění. Na dvoře „zimního krále“ Friedricha Falckého si začal vyhlížet nevěstu. Ani agitace pro usmíření vzbouřených stavů s habsburským císařem Jiřího z Náchoda neuchránila od žaláře, do nějž jej na konci roku 1620 ve Znojmě uvrhl císařský generál Buquoy. Šťastná Fortuna však byla jeho bohyní, neboť v roce 1621 se již Jiří Březnický těšil opět panovnickové oblibě, získal nazpět své statky a mnohých nových, zkonfiskovaných odbojným šlechticům, nabyt.

U vědomí předešlého samozřejmě nepřekvapí, že Jiří Březnický konvertoval ke katolictví a již v roce 1621, jak přiznal o tři léta později v dopise kardinálu Dietrichštejnovi, vyhnal ze svých panství nekatolické kazatele. O katolické kněze však byla nouze a tak teprve na podzim 1624 sehnal Březnický vhodného kandidáta, Mikuláše Hatticia, kterého prezentoval hned na čtyři fary svého panství zároveň – miroslavskou, hornokounickou, hornodubňanskou a dukovanskou. Na některých panstvích v okolí, jež držela nekatolická šlechta, se však predikanti drželi i v této době. Ještě na počátku roku 1625, když byl z kardinálova příkazu rozeslán vrchnostem patent, aby byly všichni nekatoličtí kazatelé do čtrnácti dnů vypovězeni, odpověděla majitelka tavíkovického panství Marie Anna z Hodic, že jej „pro svědomí“ nemůže vyvést. Po faráři Hatticiovi nastoupil v roce 1637 na fary v Horních Kounicích a Horních Dubňanech kněz s křestním jménem Matyáš a příjmením Barthonius, pod nímž se neskrývá nic jiného, než poctivě české Bartoň.

V roce 1648 skončila třicetiletá válka, v jejíž závěrečné fázi na Moravě nejhůře řádili Švédové. Země, poraněná tisíci jizev si vydechla, stejně jako lidé. Místo mnohých vesnických chalup a městských domů však zůstávaly jen k nebi čnějící opálené ruiny. Neji-

nak tomu bylo i na Moravskokrumlovsku a samotném tulešickém panství. Po smrti Jiřího Březnického z Náchoda je zdědil jeho syn Leopold Ferdinand, který prodal 29. října 1668, nedlouho před svou smrtí, Čermákovice za 4 053 zlatých Janu Kořenskému z Terešova, zatímco Tulešice a Horní Dubňany od něj získal fiskální adjunkt a moravský zemský advokát Matouš Isidor Záblatský za 7 474 zlatých. Ten zanedlouho přikoupil i Čermákovice.

Léta poddanství

Obraz stavu po třicetileté válce nejlépe ukazují protokoly druhé lánové vizitace, představující vlastně reformu berního systému (protokoly první lánové vizitace, která probíhala na základě usnesení moravského zemského sněmu z 13. prosince 1655, se nezachovaly). Druhá lánová vizitace probíhala na Moravě v letech 1669–1679 a na rozdíl od první, kdy původně vrchnosti pouze zpracovávaly příznávací listy o poddanských polnostech a vinohradech a teprve postupně se přistoupilo k vyměřování, bylo nyní důsledně přistoupeno k měření, dělení polností do tří bonitních tříd a přesnému označení gruntů na staré osedlé, nově osedlé, nově zpustlé a staré pusté. Zjištěné plošné lány v měřicích (lán měl na Moravě nestejnou výměru, pohyboval se v úžasném rozmezí od 26 do 200 měřic) se převáděly na tzv. berní lány. Berní lán dávalo 100 měřic orné půdy v I. bonitní třídě, 125 měřic ve druhé a 150 měřic ve třetí bonitní třídě.

V Čermákovících byla práce vizitační komise ukončena podepsáním protokolu 22. srpna 1672. Celoláníků bylo celkem sedm, z toho dva měli po patnácti kusech polí, čtyři po třinácti kusech polí, jeden měl jen 12 kusů polí. Každý ovšem obdělával 40 měřic ve druhé třídě a 20 měřic ve třetí bonitní třídě. Ze jmen uvedme např. Šimona Hrbolka, Jana Juříčka, Pavla Kašpara či Václava Kudláčka. Počet polí pěti půlláníků byl vyšší, každý z nich měl ve své péči 17–19 kusů; vždy 20 měřic ve druhé a 10 měřic ve třetí třídě. Jména se částečně opakují: např. Jan Maštaliř, Jan Žilka, Vítek Juříček, Havel Kudláček. Od roku 1657 byly nově osazeny dva lány, které byly předtím pusté. Nově pak zpustl domek bez polí. Pokud budeme do slovně věřit tomuto protokolu, v roce 1672 bylo ve vsi celkem 14 osazených usedlostí, jejichž polnosti dávaly dohromady 11 a půl lánu, každý lán po šedesáti měřicích. Celkem hospodařili čermákovičtí rolníci na 690 měřicích orné půdy. Nesmíme ovšem zapomínat na panský dvůr, jeho polnosti však pod lánovou vizitaci nespadaly.

Od třicetileté války již uběhlo 24 roků a přitom byla neustále znát v sousedních Tulešicích i Horních Dubňanech. Tak Tulešice byly v této době stále ještě fakticky pusté: bylo zde 24 zpustlých gruntů, z toho tři dvoulány, 6 celolánů, tři půllány a 12 čtvrtlánů, resp. podsedků, dále dva nově zpustlé grunty – lán a domek s polnostmi a jen dva grunty osedlé, což byly ve skutečnosti oba mlýny, jeden se třemi a druhý se dvěma chody. Jak došlo k tak strašlivému zpusťování Tulešic zřejmě není, snad to bylo až na konci války, kdy byla část Moravy okupována a švédští drancovníci se rozjížděli daleko do kraje. Tato skutečnost byla ostatně důvodem, že až do roku 1711, kdy byl vybudován tulešický zámek a přilehlý dvůr s hospodářskými budovami, sídlil vrchnostenský úřad celého panství v čermákovickém dvoře.

Matouš Isidor Záblatský, který se směl od roku 1677 psát „z Tulešic“, zemřel 31. prosince 1695 a svůj statek zanechal podle poslední vůle ze 14. prosince 1694 svým třem synům, Janu Vilému Františkovi, Petru Pavlu Gabrielovi, který byl duchovního stavu, a Antonínu Rafaelovi. Nejdříve disponoval svým třetinovým dílem ve prospěch obou bratří roku 1704 duchovní Petr Pavel Gabriel a 25. dubna 1710 postoupil svůj díl bratru Antonínu Rafaelovi, radovi apelačního soudu, také Jan Vilém František. Po Antonínu Rafaelovi dědil jeho syn Jan, přisedlíci zemského soudu a nejvyšší písař Markrabství moravského, poslední mužský člen rodu Záblatských z Tulešic, který zemřel roku 1785 a je pohřben v rodinné hrobce v Horních Dubňanech. Ten ve svém testamentu z 6. září 1783 odkázal tulešické panství synu své ovdovělé sestry Josefy svobodné paní Forgatschové Arnoštu sv. pánu z Forgatsche, který ustanovil 24. října 1788 dědicem svého bratra Jana Křtitele sv. pána z Forgatsche. Po něm dědil Ignác sv. pán z Forgatsche, jenž poslední vůlí z 29. března 1829 ustanovil napolovic dědici svá vnoučata Viléma a Adelheid, děti Friedricha sv. pána z Forgatsche. Ti se statku ujali v roce 1831. Tehdy byla stanovena na základě soudního šetření cena celého panství na 113 085 zlatých 6 krejcarů konvenční měny. S Adelheid Forgatschovou se stal spolujednatel panství její manžel Antonín sv. pán z Hollingu, od nějž Tulešice, Čermákovice a Horní Dubňany

zakoupil 30. května 1843 za 160 000 zlatých konvenční měny hrabě Jan Alfons Serényi z Kis Serényi.

Berní systém založený na duhé lánové vizitaci přetrval na Moravě až do poloviny 18. století. V té době však již vládla habsburské říši velmi rázná a zároveň i šetrná panovnice Marie Terezie. Počátek její vlády byl ovšem nešťastně poznamenán válečným střetnutím s Pruskem. Následná reorganizace armády si však vyžádala značných finančních částek a tak se přistoupilo k reformě berního systému. Tentokrát měla být zdaněna nejen půda selská, rustikální, ale také režijně obdělávaná půda vrchnostenská, tzv. dominikál. Patentem z 9. května 1749 byla nařízena rektifikace poddanské půdy a patentem z 3. února 1750 přiznání dominikální půdy, užitků a platů. Takto zpracovaná rektifikační akta a dominikální fase představovala podklad pro tereziánský katastr, který vstoupil v platnost roku 1760.

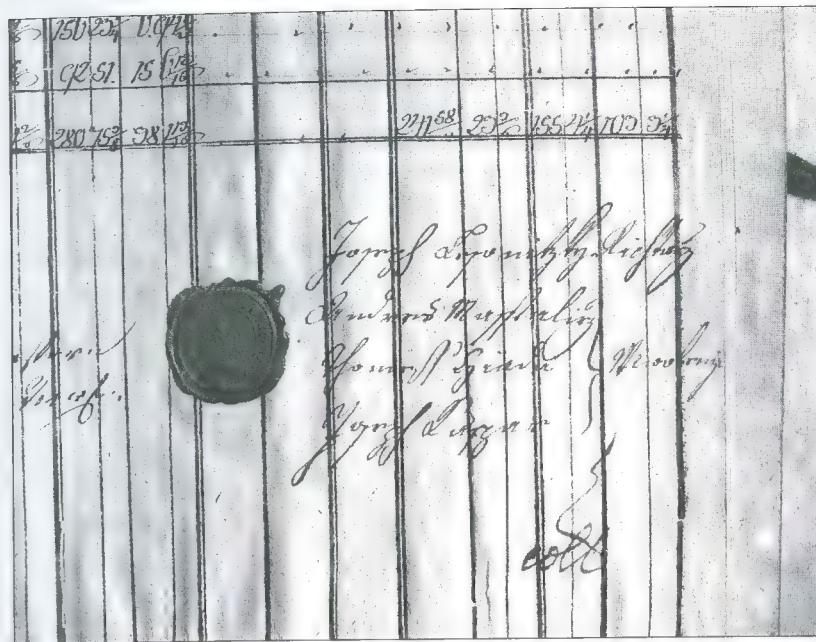
V roce 1749 bylo v Čermákoviciích celkem 15 sedláků, z nichž měl každý 26 kusů polí, celkem 512 měrice, dále se v obci zjistilo 16 měric pastvin a pustin a 3 měrice zahrad, vcelku 531 měrice půdy. Nejen, že je zde patrný úbytek selské půdy ve srovnání s druhou lánovou vizitací, ale usedlosti byly v mezidobí zřejmě vrchností „srovnány“. Nyní jde totiž o půllány. Zdá se, že došlo k přerozdělení polností, jejichž část byla připojena k panskému dvoru. Komise, která zde prováděla šetření, zjistila, že ves leží v hornatém terénu, pole jsou spíše než na rovných plochách na úbočích pahorků, půda je kamenitá a písčitá. Ornice měla prostřední hloubku, bylo však obtížné ji důkladně obrátit jen s dvouspřeží. Pole na pšenici musela být orána čtyřikrát, pole na žito třikrát. Pšenice se pak v celé vesnici nesilo více než 45 měric, proso žádné, pěstování lnu a konopí bylo téměř neznámo. Každé pole se nechávalo třetím rokem úhorem a pokud nebylo dobře prohnáno, dávalo pramalý užitek. Obilí se vozilo na trh až do Třebíče, což bylo 4 míle, pro palivové dříví se muselo jezdit až za Radkovice nebo do Náměště, což představovalo tři míle. Panské půdy bylo 226 měric polí, 19 měric pastvin, dále 70 měric lesa u Tanárky, 390 měric ve Vysokém dubí.

Syn Marie Terezie Josef II., velký reformátor na trůně, se rozhodl odstranit rozdíl mezi rustikálem a dominikálem a vyhlásil proto

patentem z 20. dubna 1785 novou reformu. Práce na josefinském katastru trvaly čtyři roky a tento systém byl zaveden patentem z 15. září k 1. listopadu 1789. Pro nás není ani tak důležité, že nový katastr byl již 19. dubna 1790 Josefovým bratrem a nástupcem Leopoldem II. zrušen a platil dál s určitými úpravami katastr tereziánský, jako spíše to, že jeho protokol podepsali (nikoli vlastnoručně) představitelé obce rychtář Josef Lesonický a „výboři“ Andres Maštaliř, Tomáš Čada a Josef Kaspar a zároveň byla přitížena do červeného vosku pečeť obce. Je oválná, v pečetním poli je vyobrazen strom s ptáčkem čermáčkem a letopočtem 17–09, který zjevně oznamuje rok, kdy byl typář pečeti pořízen. Přísně vzato, nejde o pečeť obce, nýbrž pečeť rychtáře, jak hlásá opis mezi perlovci: + PEC : RICHTARZ . DIEDI . CZERAKOVICZ, což je nutné číst jako: + PEC(zet) RICHTARZ(e) DIEDI(ny) CZER(m)AKOVICZ.

Od konce 18. století je také možné sledovat změny v počtu obyvatelstva moravských vsí, městeček a měst. Totéž platí i pro Čermákovice. Podle hornokounického faráře Josefa Quaitty, který spravoval Horní Kounice, Čermákovice, Medlice, Alinkov a Valův mlýn a začal také psát roku 1795 farní kroniku, žilo uvedeného roku v obci 136 věřících. K velkému úbytku obyvatelstva došlo v létech 1831–1832, kdy řádila v některých oblastech moravského venkova cholera. Nevyhnula se ani Čermákovcům, ve kterých tehdy zemřelo celkem 27 osob. V Horních Kounicích musel být v těch časech dokonce rozšířen hřbitov kolem kostela. V roce 1837 přebývá v 35 čermákovických domech celkem 209 obyvatel, z toho 97 mužského a 112 ženského pohlaví.

S přípravou nového, tzv. stabilního katastru je spojeno podrobné mapování katastrů jednotlivých obcí dochované v podobě indikačních skic; probíhalo od roku 1825. Čermákovický plán (výřez z něj s pohledem na obec je otištěn na obálce této publikace) zpracoval adjunkt druhé třídy Lorenc Baader. Dne 14. června 1825 jej podepsali představitelé obce rychtář Kašpar Maštaliř, „pudmistr“ Martin Husák a radní Josef Polický, Martin Ondráček, Vavřinec Kašpar, Matouš Kašpar a Václav Čada. Číslo popisná 1 a 2 tehdy patřila velkostatku, jehož majitelem byl Ignác sv. pán Forgatsch. Dále byla obec číslována od statku směrem k hostinci a pak zase zpět

Pečeť obce se jmény obecních představitelů přitížena k josefinskému katastru

druhou stranou směrem k Tulešicím. Číslo 3 vedle dvora náleželo pololáníku Josefu Pulickému, stejně jako byla pololánická další čísla: č. 4 Martin Husák, č. 5 Kašpar Maštaliř, č. 6 Vavřinec Kašpar, č. 7 Václav Čada, č. 8 Tomáš Kudláček, č. 9 Václav Fugač, č. 10 František Makovička, č. 11 byl hostinec, kde hospodařil hostinský Mathias Heeber, pak následovaly opět pololány: č. 12 Matěj Kašpar, č. 13. František Kudláček, č. 14 Jan Severin, č. 15 Martin Pachtl, č. 16 Martin Ondráček, č. 17 Jakub Fugač, č. 18 Jan Makovička, č. 19 Tomáš Lesnický. Půllánů tedy bylo celkem šestnáct. Pak následovali domkaři: č. 20 Tomáš Lesnický, č. 21 Jakub Hotový, č. 22 byl obecní dům neboli pastouška, č. 23 Matěj Kudláček, č. 24 František Fugač, č. 25 Václav Horáček, č. 26 Jan Fugač, č. 27 Tomáš Lesnický, č. 28 Šimon Laštovička, č. 29 Rozálie Pulická, č. 30 Václav Krchňavý, č. 31 Kateřina Hotová, č. 32 Vavřinec Illek a č. 33 Tomáš Bojanovský. Na plánu jsou zachyceny také budovy panské hájovny a tulešického mlýnaře Johanna Pansdauera.

K převratným událostem došlo v roce 1848. Měly souvislost s celkovým revolučním vývojem v Evropě a čermákovických sedláků se dotkl především patent o zrušení poddanství ze 7. září 1848 a pak další patent ze 4. března 1849, jímž se určovalo, jak má být prováděno vyvazování z poddanských povinností. Řada břemen byla zrušena bez náhrady, za náhradu se rušily desátky a robota. V Čermákovících se při vyvázání platilo 200 zlatých z jednoho půllánu. Vyvázáním z těchto povinností vstoupily i Čermákovice do nové éry. Setrvačnost starého života však zatím byla silná a na vzhledu obce, ani vnitřním ústrojí se novoty zatím výrazněji neprojevily. Orat, sít a sklízet bylo zatím potřeba stále stejným způsobem.

Za starého mocnářství

„Jmeniny J. V. císaře Pána oslaveny tím, že den před tím dítkám vysvětlen význam slavnosti, dítky zapěly nár. rakouskou hymnu a súčastnily se služeb Božích. Podobně oslaveny i jmeniny J. V. císařovny Alžběty,“ zapsal na první stranu kroniky Národní školy v Čermákovících roku 1894 učitel Jan Štěrbáček. V té době nebyly Čermákovice samostatnou politickou obcí, nýbrž byly po roce 1848 sloučeny s Tulešicemi. Právě stavba školy mezi oběma vesnicemi, ovšem na katastru čermákovickém, představovala nejdůležitější událost na počátku druhé půle 19. století. Do roku 1862, kdy jednotřídní školní budovu nechal na tomto místě vystavět hrabě Alfons Serényi, navštěvovaly děti z Čermákovíc školu v Horních Kounicích, kam byla (a dodnes je) vesnice přifařena.

Prvním učitelem se stal František Pokorný, jehož po deseti letech, v roce 1872, vystřídal právě Jan Štěrbáček, jenž na svém místě setrval dlouhých 39 let, až do roku 1911. Školní kronika, vedená od roku 1894 učiteli, se tak stává nejdůležitějším pramenem k dějinám obce v době pozdního Rakouska-Uherska, nového československého státu, období okupace i let následujících. V roce 1882 byla škola rozšířena na dvoutřídní. To však již měl tulešický velkostatek (dvory v Tulešicích, Čermákovících, Rešicích a nemnoho pozemků v Horních Dubňanech) nového majitele. Dne 11. března 1872 jej koupil za 654 000 zlatých r. měny Jakub Dormitzer, který získal v roce 1875 od císaře šlechtický titul. Po jeho smrti (9. ledna 1904 v Meranu) majetek dědí vdova, Pavlína šlechtična Dormitzero-vá. Oba, Jakub i Pavlína Dormitzerovi, byli známi nebývalou dobročinností. Úředníkům a zaměstnancům velkostatku sjednali u moravské zemské pojišťovny pojištění na stáří, starali se o chudé a nemocné obyvatele v okolí, nejchudším dětem v čermákovické škole rozdávali každoročně teplé zimní oblečení, podporovali hasičské

sbory v Tulešicích, Čermákovicích i sousedních obcích. Po smrti Pavlíny Dormitzerové 1. listopadu 1910 (oba byli pohřbeni na židovském hřbitově v Moravském Krumlově) se majetku ujal její synovec Robert Goldschmidt, jemuž patřil velkostatek v Tavíkovicích.

V tomto období rostl také počet obyvatel. Roku 1880 žilo ve 40 domech 259 obyvatel, v roce 1910 bylo domů již 52 a obývalo je celkem 312 osob. Ve školním roce 1895/1896 školu navštěvovalo 145 žáků, z toho 62 chlapců a 81 děvčat; šlo samozřejmě o děti nejen z Čermákovic, ale také z Tulešic. O deset let poději, v roce 1905/1906, bychom ve škole zastihli 133 žáků, hochů 68 a dívek 65. Do první třídy chodilo 54 dětí, do druhé třídy 77. V první třídě vyučovala učitelka Antonie Vespalcová, ve druhé třídě nadučitel Jan Štěrbáček. Ženským pracem se věnovala „industrialní“ učitelka Josefa Krejčí a se základy katolického náboženství žactvo seznamoval hornokounický farář P. František Šoukal.

Roku 1892 byla v Čermákovicích založena pamětní kniha neboli kronika obce, která byla vedena v letech 1896–1912. Do dnešních dnů se však nezachovala. Nebyla zřejmě příliš podrobná, šlo jen o jednotlivé stručné zápisy, jak vyplývá z druhé pamětní knihy obce, jež byla pořízena roku 1923. Kronikář Josef Koláček přepsal dne 11. května 1924 některé zápisy vztahující se ke staršímu období z původní kroniky. Tak vyplývá, že v roce 1896 se vysazovaly akátové sazenice „v barácích“ pod a nad silnicí, ve stejném roce byla vystavěna kaple zasvěcená sv. Jakubu Většímu. Roku 1897 byl založen obecní les v poloze Na podlaškách, jehož výsadba byla dokončena roku 1902. Místní rolníci se v roce 1898 usnesli na založení družstva pro vydržování obecního býka.

Na tomto místě je také nutné připomenout jména jednotlivých tratí katastru, tak, jak je ukazuje indikační skica z roku 1825 a katastrální plán zhotovený roku 1899: Za voborou, Vobora, Naproti vsi, Na strážnicích, Na podlášky, U stavu, Nad vejvozem, K struhám, Za dvorem, V louškách přední čtvrtky, V louškách zadní čtvrtky, Na kopci, Koválov, Ouhory, Pod almužnou, Třištvrtníky, Na panských černý dlouhý čtvrtky, Černý čtvrtky, Na předních Kopečkách, Na zadních Kopečkách, Na dlouhejch, U silnice, U křížka, Na širokejch, Na kopaninách, Na zadních za rybníkem,

Za rybníkem na prostředních, Čtvrtky u hráze, U křížnického lesa, Dolní tanarka, Horní tanarka, Za tanarkou.

Druhé polovině 19. století také náleží připomínka čermákovického rodáka, který dalece překročil hranice rodné vsi, Moravy a střední Evropy vůbec. Jeho osudem se totiž stala jihovýchodní Afrika. Philipp Paulitschke von Brügge se narodil 25. září 1854 v čermákovické myslivně zdejšímu revírnímu myslivci na velkostatku Josefu Pauličkemu a jeho manželce Františce, roz. Borkovcové z Lomnice. Otec zřejmě často měnil zaměstnání a s ním se stěhovala celá rodina. Mladý Filip studoval v různých místech Čech a Moravy, maturoval nakonec roku 1872 v dolnorakouském Leibachu. Dále studoval klasickou filologii ve Štýrském Hradci a ve Vídni a roku 1877 nastoupil jako gymnaziální učitel ve Znojmě. Po třech letech přešel do Hernalsu. Od mládí projevoval zájem o geografii a etnologii. Cestoval po západní Evropě, jeho pozornost však upoutala Afrika. Snad již v době studií se stal členem Africké společnosti ve Vídni. Ve výroční zprávě znojemského gymnázia z roku 1878 publikoval první část své disertační práce pod názvem „Geografický výzkum Afriky až do založení Afrického institutu v Londýně“. Vlastní práci pak obhájil na vídeňské univerzitě v červnu 1879 a uveřejnil ji téhož roku pod názvem „Geografický výzkum Afriky“.

První cestu na africký kontinent podniká v roce 1880, navštěvuje Egypt a Núbii. Roku 1882 se habilituje jako soukromý docent na vídeňské univerzitě a o dvě léta později organizuje expedici do východní Afriky. Kvůli povstání Mahdího musel být změněn původní plán a expedice se koncem roku 1884 vydává na cestu. Cílem se stává východoetiopský Harar, představující zkomírající výspu islámského světa. Město, tehdy jediné v Etiopii, bylo obydlené zvláštním národem Harariů, který se vyznačoval vysokou kulturní úrovní a kvalitou řemesel. Z Hararu výprava podnikla cesty k jezerům Haramaja a Adele a k soutěsce Františka Josefa. Do Vídně se vrátila s bohatstvím sbírkových předmětů, fotografií a dalších dokumentů.

V průběhu své cesty provádí Ph. Paulitschke také kartografické práce a měření nadmořských výšek, která se stanou základem jeho nových prací, jež vydává v průběhu 80. let. Na přelomu let 1884/1885 podniká druhou cestu do Afriky. Sleduje geologické a ge-

Philipp Paulitschke, čermákovický rodák, významný cestovatel, geograf a etnolog

ografické poměry na dosud naprosto neprozkoumaném území cestou ze Zejla do Bia-Worába. Roku 1889 se stává profesorem na piaristickém gymnáziu v osmém vídeňském okrese, na univerzitě současně přednáší etnologii.

V 90. letech minulého století Paulitschke zpracoval několik podrobných map afrických oblastí na základě vlastních pozorování i údajů rakousko-uherských cestovatelů ze šlechtických kruhů (hrabě Ernst Hoyos, kníže Comanesti, kníže Eduard Wickenburg). Paulitschke byl ve své době považován za jednoho z nejvýznamnějších rakouských afrikanistů a výrazem tohoto uznání se mu stalo povýšení do šlechtického stavu s predikátem „von Brügge“. Zemřel předčasně 13. prosince 1899, údajně jen několik dnů před tím, než pro něj byla vytvořena na vídeňské univerzitě zvláštní katedra etnologie, na níž měl být jmenován řádným profesorem. Jeho bohatá pozůstalost je uložena v Rakouské akademii věd.

Roky 1907 a 1908 stojí ve znamení založení hasičského sboru. Již v roce 1907 pořídila obec stříkačku, na niž přispěla Pavlína Dormitzerová částkou 500 zlatých, a roku 1908 byl v Čermákovicih založen dobrovolný hasičský sbor a bylo zřízeno hasičské skladiště. Majitelka velkostatku poskytla dalších 300 zlatých na výzbroj. Zakládajících členů sboru bylo celkem šestnáct, prvním náčelníkem se stal František Kábela. Ve stejném roce, tj. 1908, byl založen hasičský sbor také v Tulešicích. Připomeňme jen, že již na přelomu let 1888/1889 se výrazně zasloužil o založení hasičského sboru v Horních Kounicích čermákovický nadučitel Jan Štěrbáček. Hasiči se tak stali jediným spolkem, který udržoval kontinuitu spolkové činnosti v Čermákovicih po celé dvacáté století. Uvedeného roku 1908 poskytla Pavlína Dormitzerová také 600 zlatých na stavbu obecního špitálu; k jejímu zahájení došlo v roce 1910.

Před prázdninami v roce 1911 se se školou rozloučil dlouholetý nadučitel Jan Štěrbáček, který odešel do penze. Správou školy byl od 16. září prozatímně pověřen Jiří Žalud, na místo učitelky ručních prací nastoupila místo Josefy Krejčí Olga Řehořová z Krhova a učitelkou zůstala i nadále Anna Štěrbáčková. Před začátkem školního roku došlo také k volbám do místní školní rady. Za členy byli zvoleni půlláník František Kavalec a domkař Jan Maštalíř, oba z Tulešic, a půllánici Rudolf Polický a Josef Husák z Čermákovic. Jako virilisté, tj. členové z pozice úřední, usedli v radě zástupce velkostatku Bedřich Nikodem, farář F. Šoukal z Horních Kounic a správce školy J. Žalud. Školu tehdy navštěvovalo 119 žáků, z toho 57 chlapců a 64 děvčat.

Právě peru Jiřího Žaluda vděčíme za vylíčení některých tragických událostí, jež se přihodily v průběhu první půle roku 1912. „Dne... (denní datum není doplněno) rozesla se zpráva, že se oběsil čermákovský příslušník Frant. Vrzal. A vskutku za školou na poslední karlátce u lesa odříznuto chladnoucí tělo zoufalcovo. Člověk tento nepožíval dobré pověsti a oddán byl pití alkoholu. Sotva na toto vše trochu pozapomenuto, tu obce opět pobouřeny byly oznámením, že panský hajný Kudláček se zabil. Spadl totiž na své obchůzce s příkrého svahu a rozbil si lebku, takže smrt asi následovala ihned. Byl to člověk mírný, hodný. Podobnému osudu unikl

před lety, kdy měl být zabit padajícím stromem; byly mu přeraženy obě nohy, z čehož se vyléčil.“ Učitel zanechal vzpomínku také na živelní pohromy, z nichž hlavně dvě zůstaly v paměti obyvatel, neboť způsobily nemalé škody na zemědělských plodinách. Na svátek sv. Jana Nepomuckého 16. května 1912 řádila bouře s krupobitím nad Čermákoviciemi a Tulešicemi. Kroupy zle rozbily žitná pole na čermákovických tratích, takže obilí pak muselo být pokoseno na zeleno. Přívaly vody vyplavily také brambory z polí a poškodily řepoviště; muselo se pak sázet znovu. Voda také strhla půli mostku pod Čermákoviciemi. Pravděpodobně při této bouři došlo také k vyvrácení deseti obecních vrb „v barácích pod hájkem“. Průtrž mráčen přišla znovu 10. června, kdy však byly postiženy hůře Tulešice a jejich polnosti směrem k Horním Dubňanům.

K 1. září 1912 pak byl ustanoven novým školním správcem Richard Sedláček, do té doby působící v Morašicích. Jiří Žalud se stal správcem školy v Dobřínsku. R. Sedláček zaznamenal také počátek první světové války slovy zatím ještě vcelku nadšenými: „Válka uložila všemu občanstvu, tedy i učitelstvu mimořádné povinnosti,

Chalupa č. p. 27 na Koválově, na předchozí straně starším obraze, nahoře stav z února 1941

jichž se však s chutí ujalo a dle sil svých snaží se jim dostátí.“ Novému správci školy byla přidělena práce v komisi pro včasné vykonávání polních prací a v komisi pro hospodářskou pomocnou akci. V průběhu školního roku 1914/1915 pak byl R. Sedláček pověřen politickým úřadem, aby zjistil zásoby potravin u obyvatel Tulešic a Čermákovic. Po osmidenní práci měl k dispozici čísla z obou obcí. V Čermákoviciích se dopočítal 47, 64 q pšenice, 69, 25 q žita, 67, 8 q ječmene, 77, 86 q ovsa, 13 q pšeničné mouky, 16, 98 q žitné mouky, 0, 8 q ječné mouky, 0, 47 q pšeničné krupice a 1 q krup. Obec obývalo 244 osob, tj. žen, dětí a starších mužů, neboť celkem 94 mužů (z Tulešic i Čermákovic) bylo odvedeno k c. k. armádě.

Probíhaly také různé válečné sbírky, sběr kovů, učitelka ručních prací Řehořová pletla s žákyněmi teplé prádlo pro vojáky, vyráběly se také papírové podešve a sbíral papír na „dánské“ přikrývky. Přerušeny byly práce na výstavbě bytu správce školy a přístavbě staré školní budovy. Výrazně se také, především v teplejších měsících,

Čermákovické hody před 1. světovou válkou

zhoršila docházka žáků do školy. Ti starší museli nahradit chybějící muže na polích, chudší rodiče však nutily k polním pracem kvůli nebývalé drahotě i děti mladších ročníků. Tak pokračovala léta válečná a nouze sužovala obyvatelstvo čím dál naléhavěji. Dne 4. ledna 1918 bylo dokonce přerušeno vyučování pro naprostý nedostatek topiva a vynucené prázdniny trvaly až do 19. února. Ještě předtím však, dne 30. července 1916, převzala správu školy „zatímně na dobu potřeby“ učitelka Františka Hružová, neboť Richard Sedláček byl od 27. ledna do 18. září 1916 vyšetřován „pro rušení veřejného pokoje“. V procesu proti němu svědčili panský kovář Karl Schösser a učitelka ručních prací Olga Řehořová, oba z Tulešic. Na brněnském Špilberku si pak odpykal trest osmi měsíců těžkého, zostřeného žaláře. S odsouzením souviselo samozřejmě také jeho propuštění ze školních služeb. Události konce války a vzniku Republiky československé proto zapsala s dostatečným odstupem (zřejmě až na počátku roku 1919) do školní kroniky prozatímní správkyně Hružová. Na bojištích 1. světové války ztratili život Václav Kábela, Karel Jelínek, Matěj Husák, Jan Kudláček, Ondřej Veleba, Jan Pachl a Antonín Fukáč.

Republika československá a protektorát

Nelze říci, zda se vznik nové republiky odrazil nějak výrazněji v dění obce. Jisté je, že zprávy došly s jistým zpožděním, neboť v sousedních Horních Kounicích se konalo shromáždění občanů a menší oslava až 3. listopadu 1918. V čermákovické škole byla slavnost ke vzniku republiky uspořádána v pátek 8. listopadu, přičemž byl dětem vysvětlen význam československé samostatnosti, zazpívaly se „národní hymny“ a pak bylo vyhlášeno, jistě k velké radosti dětí, volno. Dne 12. prosince 1918 se všichni učitelé zúčastnili okresní schůze v Moravském Krumlově, kde složili přísahu nové republice.

Poprvé se 7. března 1919 slavily narozeniny prezidenta T. G. Masaryka a způsob zápisu v kronice nám maně připomene předchozí praxi oslav narozenin staříckého mocnáře. Podobně se dělo o rok později, když slavil prezident Osvoboditel svoje sedmdesátiny. „*Toho dne pořádána dětská slavnost. Děti přednášely vhodné vlastenecké básně a zpívaly vlastenecké a sokolské písně. V přestávkách místní hudebníci zahráli několik hudebních čísel*“, zapsala učitelka Hružová. Ta byla 7. dubna 1920 zproštěna správy školy a k 1. květnu převedena na původní místo do Rakšic. Výnosem zemské školní rady ze dne 27. října 1919 byl totiž rehabilitován Richard Sedláček a 30. dubna 1920 nastoupil jako řídící učitel v čermákovické škole. Od podzimu 1919 však již škola sloužila dvěma samostatným obcím, Čermákovici a Tulešicím, neboť zemský výbor povolil rozdělení dosavadní politické obce Tulešice do obcí dvou. Škola zůstala společným majetkem obou obcí a její výlohy hradily obě obce z poloviny.

Dne 18. dubna 1920 se konaly volby do Poslanecké sněmovny Národního shromáždění. V Čermákovici získala strana agrární 43 hlasy, strana lidová 31 hlas, národní socialisté 20 hlasů, národní demokraté 11 hlasů, sociální demokraté 4 hlasy, živnostenská strana 3 hlasy a němečtí křesťanští socialisté, prý nedopatřením, 1 hlas.

Do senátu se hlasovala 25. dubna následovně: agrární strana 33 hlasy, sociální demokraté 28, lidovci 20, národní demokraté 8, národní socialisté 7 a němečtí křesťanští socialisté 2 hlasy.

Čermákovice měly nyní i své obecní zastupitelstvo. Jeho členy byli podle prvního zápisu ze zasedání z 19. dubna 1920 starosta Rudolf Polický, Josef Husák, Josef Polický, Jan Koubek, Josef Páchl, František Horáček, Josef Koubek, Josef Sláma, František Polický, Jan Coufal a Lesonický František, Jan Krontorád a František Grasgruber. Zápis z jednání obecního zastupitelstva a finanční komise ze 20. i 30. let představují běžnou rutinu obecní samosprávy. Obvykle se projednávalo užívání a odprodeje obecních pozemků, chudinská vysvědčení, výmazy ze svazku obce a vydávání domovských listů, finanční záležitosti všeho druhu.

Dne 16. února 1921 začalo sčítání lidu. Sčítacím komisařem pro Čermákovice byl ustanoven řídící učitel Sedláček, zatímco v Tulešicích sečítal učitel Jaroslav Zázvorka. Domů bylo v Čermákovících napočteno 54, z nich však dva nebyly obydlené, obyvatel bylo 257, všichni české národnosti, až na jednoho pravoslavného se všichni hlásili k římskokatolickému náboženství. Pro srovnání uveďme údaje z Tulešic. Tam žilo v 60 domech (4 další byly neobydleny) celkem 338 Čechů a 8 Němců, krom čtyř obyvatel židovské víry a pěti, kteří náleželi k církvi československé, byli ostatní také katolíci. Zhruba ve stejné době žilo v Horních Kounicích 509 obyvatel. Uvedená čísla ve srovnání s dnešními počty obyvatel těchto lokalit ukazují zjevně negativní trend v trvalé obydlenosti celé oblasti, který je krom všeobecně se projevujícího úbytku venkovského obyvatelstva způsoben hospodářskou recesí v regionu a dalšími negativními vlivy, jež se zde projevují.

V nové republice se dbalo také na osvětu. Tak byla na podzim roku 1921 zřízena obecní knihovna s počátečními sedmdesáti svazky; její správu převzala také nově ustavená osvětová komise. Z obecního rozpočtu šlo na knihovnu 50 haléřů na jednoho obyvatele. V lednu a únoru 1922 nacvičil učitel Vítězslav Hammerschmied s ochotníky dvě divadelní představení a pustil se do přípravy operety „Z českých mlýnů“ pro letní produkci v přírodě. V pozdějších letech hrávali divadlo také hasiči a čeští socialisté, vždy za aktivní

účasti čermákovických studentů středních a vysokých škol. O prázdninách v roce 1922 zařídil Čs. červený kříž na tulešickém zámku zotavovnu pro 50 školou povinných dívek (pravděpodobně z Brna či Prahy). Koncem srpna tento útulek navštívila prezidentova dcera Alice Masaryková. Podobné zotavující pobyty pak byly pořádány pro městské děti i v následujících letech.

V Tulešicích byla 20. prosince 1923 otevřena veřejná telefonická hovorna, která byla 12. ledna 1924 přeměněna na ústřednu. O zavedení telefonu se zasloužil právě řídící učitel R. Sedláček, který již v roce 1913 podal jménem okolních obcí žádost o zřízení telegrafní stanice s telefonním provozem v Tulešicích. Přes válku však žádost zapadla a tak se řídící vypravil po návratu na své učitelské působišť až do Prahy k ministru pošt a telegrafů Stříbrnému, který zřízení stanice přislíbil. „Ovšem že cestu mu zájemníci nezaplatili. Platil si útraty sám,“ povzdychl si čacký řídící. Nejvíce na zřízení telefonu vydal tulešický velkostatek (8 000 Kč), obec Tulešice (2 000 Kč), řezník Rudolf Bezděk (1 000 Kč), obec Horní Kounice (1 000 Kč) a obec Rešice (1 000 Kč). Čermákovická obec kupodivu nepřispěla,

Pohlednice Čermákovice z roku 1925

avšak lesní Karel Sacher poskytl 200 Kč, řídící Sedláček 50 Kč, kupec František Jelínek 50 Kč a kupec František Polický 10 Kč.

Dne 4 ledna 1925 projednávalo obecní zastupitelstvo s finanční komisí anonymní stížnost podepsanou „Pozorovatelé z Čermákovic“, která byla adresována Moravskému zemskému výboru (č. j. VI 326 lomeno 8 2/1 Učtárna). Zastupitelstvo reagovalo na anonymní udání, jež se především dotýkalo obecního hospodaření, následovným způsobem: „*Obecní zastupitelstvo je názoru, že na nepodepsanou stížnost by nemusilo odpovídati. Avšak, aby mor. zemský výbor se nedomníval, že se zodpovídání bojí, odpovídáme přece.*“ Pak následují vyvrácení jednotlivých tvrzení, s nimiž přišel anonym, např. že schůze zastupitelstva jsou veřejné a všem přístupné, a ne naopak, že se z obecní pokladny vyplácí dle zavedených instrukcí, přičemž starosta poukazuje a pokladník vyplácí, že desky z podlahy ve škole narušené houbou byly spáleny, jen deset méně poškozených bylo odprodáno a obnos byl vložen do pokladny místní školní rady atd. Je zřejmé, že závist a nečestný způsob udání kralovaly tehdy stejně jako dnes. Dne 25. ledna téhož roku jednalo zastupitelstvo o zakoupení pozemku o výměře 8 a tři čtvrtě měřice z parcelace čermákovického velkostatku za 7 000 Kč, na což se z kmenového jmění mělo zaplatit 1 500 Kč, z raifaisenky v Horních Kounicích vypůjčit 5 500 Kč.

O prázdninách v roce 1925 nejen že přijely do Tulešic na zotavenou děti z brněnských předměstí, ale přímo v Čermákovicích pobývalo na letním bytě 30 osob z Brna. Hned 1. září se konalo v okolí Tulešic vojenské cvičení a vojenská hudba koncertovala vpodvečer v čermákovickém dvoře a večer vyhrával v hostinci U Jelínků vojenský smyčcový kvintet. „*Hrál výborně a byl obecenstvem hojně častován.*“

Ve druhé polovině března 1927 se prováděl rozvod elektrického proudu v Tulešicích, přičemž napojena na něj byla i čermákovická škola. Dne 29. dubna 1927 byla místní síť poprvé spojena s centrálou v Oslavanech a o půl deváté večer se rozžehly žárovky na tulešické návsi. Čermákovické zastupitelstvo odhlasovalo elektrifikaci obce 20. března 1927 a o týden později se k tomuž rozhodly i Horní Kounice. Vedení pak bylo taženo Západomoravskou elektrárnou

z Tulešic přes Čermákovice do Horních Kounic. „*V té věci bylo překonati známou ztrnulostí našeho venkova,*“ posteskl si opět pan řídící. Elektrické rozvody pak byly v Čermákovicích prováděny v první polovině září a 16. dne tohoto měsíce roku 1927 se rozžářilo poprvé šest lamp na návsi i žárovky v domácnostech.

Od konce první světové války přibýlo v obci také šest nových domů. Byla to čísla 54 (Jan Coufal), 55 (František Kašpar), 56 (Josef Doležal), 57 (Štěpán Pokorný), 58 (Josef Veselý) a 59 (Jan Sýkora). Zbytkový čermákovický statek byl po parcelaci prodán bývalému legionáři, hospodářskému úředníku z Tavíkovíc Františku Peterkovi. Při volbách do obecních zastupitelstev na jaře roku 1928 bylo v Čermákovicích zvoleno šest agrárníků, čtyři lidovci a dva sociální demokraté. Starostou se stal agrárník Josef Husák. Také při volbách do okresního a zemského zastupitelstva dne 2. prosince 1928 získali nejvíce hlasů agrárníci, druzí však byli sociální demokraté a třetí lidovci. Zastoupení ostatních stran bylo jen nepatrné.

Od 1. ledna 1929 nastoupil na zdravotní dovolenou řídící učitel Richard Sedláček. Psaní kroniky se proto ujala zastupující správkyňe školy Marie Karasová. Z jejího pera se zachoval zajímavý popis

Meziválečný snímek první třídy čermákovické školy

zimy na přelomu let 1928/1929: „Zima letošního roku byla nesmírně dlouhá a tuhá. Mrazy byly trvalé a dosáhly až přes -30° C. Voda v Rokytné nad stavem byla zmrzlá až na dno. Na školní zahradě leželo na 3 m vysoko sněhu. Okresní silnice do Mor. Krumlova byla úplně zaváta, takže doprava poštovními autobusy na celý měsíc byla znemožněna. Dopravu poštovních zásilek pro obě zdejší obce obstarával v té době z ochoty zdejší velkostatek.“ Zima skončila až na konci dubna a pak se pro změnu po několika mírných jarních dnech dostavila tropická vedra dosahující až 38° C.

Richard Sedláček se již do školy nevrátil, odešel do výslužby. Řídícím byl od 1. září 1930 jmenován na vlastní žádost Eduard Diviš, rodák z Litovan. Na začátku prosince téhož roku jej čekal důležitý úkol. Stal se komisařem dalšího sčítání lidu. V Čermákovicih tehdy bylo 61 domů a 65 bytových stran, 262 obyvatel, z nichž jeden byl německé národnosti, ostatní české, 260 bylo římských katolíků, dva českoslovenští husité. Školu navštěvovalo ve školním roce 1931/1932 45 žáků z Čermákovic, 70 z Tulešic a 6 z Alinkova.

V době, o níž hovoříme, panovala již třetím rokem světová hospodářská krize. Také v Čermákovicih byly majetkové poměry některých obyvatel neuspokojivé. Proto nechalo obecní zastupitelstvo 10. února 1931 zjistit „skrze obecního služebníka“ nezaměstnané v obci. Byla to Filipina Jelínková, vdova po padlém, se třemi dětmi, dále František Pachtl s ženou, nemajetný s šesti dětmi ve věku od 8 do 22 roků, Antonín Štětka, ženatý se třemi dětmi, který měl domek a tři měřice pole, Anna Kašparová, svobodná, nemajetná, František Grasgruber, ženatý, s 5 dětmi od 2 do 13 roků, s domkem a 3 měřicemi pole a konečně Jan Sýkora, ženatý, 2 děti od 8 do 10 let, zcela nemajetný. Správou školy bylo pro 14 místních chudých žáků v únoru 1932 zakoupeno ošacení, obuv a prádlo v ceně 440 Kč. Peníze pocházely z výtěžku dvou školních divadelních představení, která se konala 31. května 1931 a 10. ledna 1932. Hrál se představení „Zlatý kruh“ a „Krakonošova medicína“ v hostinci U Formanů.

Tíživou finanční situaci se rozhodli někteří nezaměstnaní také řešit kandidaturou na místo „obecního služebníka“, situace to tedy byla ne nepodobná té, již známe ze Stroupežnického Našich furiantů. Obecní zastupitelstvo volilo obecního sluhu 22. března 1931

Další z meziválečných školních snímků

hlasovacími lístky za předem stanovených podmínek - zřízenec měl konat noční hlídky, každý den večer přijít ke starostovi a vykonat posílku nebo vyhlásit s bubnem, co bylo třeba, měl dávat pozor na obecní majetek, upravovat obecní cesty po bouřkách a líčit sádovce u obecních pozemků na bílo, dle potřeby zvonit, každý večer rozsvítit veřejné světlo a ráno je zhasnout, topit a uklízet na radnici. Přihlásili se čtyři výše uvedení nezaměstnaní, zvolen byl na dobu od 1. dubna do 31. prosince 1931 František Grasgruber pěti hlasy, Jan Sýkora obdržel 4 hlasy a František Pachtl 1 hlas. Dlužno říci, že v následujících letech se na místě obecního zřízence vystřídali i další nezaměstnaní, s tím, že místo bývalo draženo od ceny stanovené zastupitelstvem směrem dolů.

Na zasedáních zastupitelstva se v této době projednávají také rozmíšky se zbytkovým statkářem Františkem Peterkou, který obvykle stavěl bez povolení, usazoval deputátníky bez vědomí obce apod. Dne 20. července 1931 se projednával případ Josefa Horáčka, který pásł kozu a krávy na obecních pozemcích a ač byl zákaz veřejně vyhlášen, jmenovaný ve své nelegální činnosti pokračoval. Za-

stupitelstvo proto rozhodlo, aby zaplatil do osmi dnů pokutu 40 Kč ve prospěch chudinského fondu, pokud by nechtěl, tak se měla záležitost podat k soudu do Moravského Krumlova. Konečně 9. září 1931 se zastupitelstvo usneslo postavit nový chudobinec, neboť „*ve starém chudobinci obecním přes zimu jest obava přebývat*“. Stavba byla zadána staviteli Jedličkovi z Višňového za obnos 46 000 korun.

Dvanáct členů obecního zastupitelstva volilo 10. února 1932 nového starostu a náměstka. Volbu řídil nejstarší člen zastupitelstva Rudolf Polický za přítomnosti zástupce dohlédacího úřadu, řídicího učitele Eduarda Diviše. Nejprve byl volební skupinou strany Domovina a čs. sociální demokracie volen starosta, přičemž ve druhém kole byl pěti hlasy z osmi zvolen František Fišer. Volební skupina Čs. strany lidové zvolila náměstkem Rudolfa Polického.

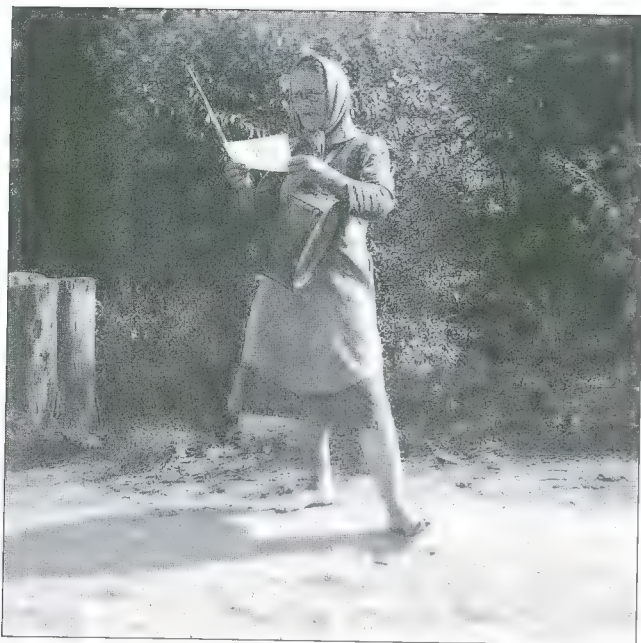
Situace se však radikálně změnila, když krátce poté byla v obci založena místní organizace Národní obce fašistické, do níž vstoupila řada agrárníků i lidovců, mezi nimi také starosta Fišer a náměstek Polický. Tak v nových volbách do obecního zastupitelstva 24. dubna 1932 získali fašisté 7 mandátů, Domovina 3 mandáty a sociální demokraté 2 mandáty. Starostou byl 14. května téhož roku zvolen opět domkář František Fišer, tentokrát však již za české fašisty. Mezitím ovšem došlo k události známé jako přepadení židenických kasáren. V noci z 21. na 22. ledna 1933 se pokusila skupina téměř sedmdesáti mladých fašistů ozbrojených pistolemi a bajonety v čele s nadporučíkem v záloze Ladislavem Kobsinkem, synem majitelky hornokounického velkostatku, obsadit kasárna v Brně-Židenicích a zahájit tak fašistický převrat na jižní Moravě a snad i v celé ČSR. Puč byl rychle zlikvidován, čeští fašisté se však stali v očích prvorepublikových orgánů ještě více podezřelými než předtím. Ministerstvo vnitra dokonce vydalo směrnici, na jejímž základě začal být členům NOF upírán výkon funkce starosty. Toto nařízení postihlo i čermákovického starostu Fišera, který předal 12. prosince 1933 protokolárně svému náměstkovi Štěpánu Pokornému, jenž byl rozhodnutím okresního úřadu v Moravském Krumlově jmenován úřadujícím starostou, úřední knihy, vkladní knížku a obecní razítko. Dne 16. prosince 1933 byl v přítomnosti vládního rady Kuchyňky

zvolen starostou člen Domoviny Ludvík Hájek, náměstkem fašista František Polický. Volba však nevstoupila v platnost a opakovala se 22. ledna, kdy byl starostou zvolen František Horáček. Ani ten se však úřadu neujal a v čele obce setrvává úřadující starosta Pokorný.

Dne 17. května 1934 byl na schůzi zastupitelstva přečten výměr zemského úřadu v Brně z 26. dubna 1934 o rozpuštění obecního zastupitelstva. Zastupitelstvo se rozhodlo, že odvolání proti výměru nepodá. Pak začíná obec řídit jmenovaná správní komise, jejímiž členy jsou předseda Štěpán Pokorný, statkář František Peterka, František Klohna, František Horáček, Alois Strnad, Jan Sýkora a Karel Deštička. Ještě 26. prosince 1935 se Pokorný podepisuje jako předseda správní komise, již 2. ledna 1936 však připojuje za svůj podpis označení „starosta“.

Od začátku školního roku 1933/1934 spravuje školu zatímně Zdenka Sedláčková a k 1. únoru 1934 předává prozatímní správu Albertu Illkovi, rodákovi z Jevišovic. Jaké oslavy a akce pořádala škola v tom roce? Tak 28. října se oslavovalo 16. výročí samostatnosti, 7. března narozeniny T. G. M., při nichž žáci první třídy přednesli báseň „Tatičkovi“, 31. března na Bílou sobotu se vzpomínalo na padlé z 1. sv. války, 5. května se připomněla smrt M. R. Štefánika, 13. května se slavil Svátek matek, 24. května se pomyslně přálo T. G. Masarykovi ke čtvrtému zvolení prezidentem, 30. května se vzpomnělo 500. výročí bitvy u Lipan a 22. června 1934 sta let od narození Jana Nerudy. O prázdninách pobývá ve školní budově kolonie dětí z pomocné školy v Brně, podobně jako v dalších letech. Od 1. června 1935 je A. Illek ustanoven definitivním řídicím učitelem; zakrátko se stane také dirigentem Pěveckého sdružení učitelského na moravskokrumlovském okrese. Ve školním roce 1936/1937 bylo při škole zřízeno Rodičovské sdružení.

Albert Illek též hovořil ke shromážděným občanům z Tulešic a Čermákovic 14. září 1937, když zemřel prezident Masaryk. Zanedlouho poté, v den státního svátku 28. října, „o 9 hod. dopolední sešlo se ve vyzdobené škole všechno žactvo, hasičstvo, občané se svými starosty, aby důstojně uctili náš velký svátek. O významu dne přednášel říd. uč. A. Illek. Upozornil na nebezpečí vnější a nabádal k většímu semknutí všech občanů. Byla přednesena píseň Tatičku

Františka Štětková, která působila jako obecní zaměstnankyně a bubenice v období 2. sv. války (snímek ze září roku 1941)

drahý náš, již se neusmíváš. Následoval rozhovor žáků o životě zemřelého presidenta, básně a písně.“

Obavy řídícího učitele byly na místě. Dne 29. září 1938 byl podepsán mnichovský diktát. Území Československa bylo okleštěno, nastává období tzv. druhé republiky, která trvá do 15. března 1939, kdy dochází k obsazení německou armádou a následně je zřízen vazalský Protektorát Čechy a Morava, kdežto na Slovensku vzniká fašistický Slovenský štát.

Na základě nařízení vyšších orgánů sestavuje rada čermákovického zastupitelstva 10. dubna 1939 sumární výkaz jmění obce a jeho výnosu. Nemovité jmění představovaly pozemky o výměře 10 ha v hodnotě 25 000 korun, zisk z nich plynul 1000 korun, ztráta 500 korun ročně. Budovy a radnice měly hodnotu 4000 korun, ztráta 100 korun. Obci náležely cenné papíry Akciové společnosti Z. M. G. v Brně v ceně 6000 korun, z nichž plynul zisk na dividen-

dách 320 korun. Celkem šlo o nemovité jmění v hodnotě 35 000 korun, z něhož vycházel zisk 1320 korun a ztráta činila 600 korun. Dále je zachyceno „jmění vydajné“: vnitřní zařízení radnice v inventární ceně 200 k, hotovost a aktivní nedoplatky dle výročních účtů 1938 a) řádné zisk. 930 k, ztráta 1679 k, dluh Hor. Koun. raiffaisence 54 800 k, úroky 2 730 k, jmění účelové: chudobinec 35 000 k, ztráta 200 k, obecní knihovna v ceně 500 k, ztráta 50 k, jedna kaple a dvě sochy 4000 k, celkem 46 500 k, ztráta 250 k, obecní fondy: obecní fond s hotovostí 1 400 k, ztrátou 160 k. Škola byla společná s Tulešicemi.

Od 13. listopadu 1940 je zavedeno povinné vyučování německého jazyka i na obecných školách. Orgány německé okupační správy řídí a kontrolují činnost orgánů protektorátních. Po začátku 2. světové války je veškeré úsilí podmaněného českého národa orientováno na uspokojování potřeb německé válečné mašinerie. Režim zároveň tvrdě postihuje všechny, kteří se nechťejí s novými pořádky smířit a vyvíjejí ilegální činnost. Čeští lidé, vychovaní z velké části v duchu prvorepublikové demokracie, která sice nebyla ideální, přesto však představovala nejvyšší politický systém ve středoevropském prostoru, často hledají oporu a útěchu v připomínce národních tradic. Tak jistě chápali učitelé i žáci čermákovické školy poselství filmu Babička natočeného podle předlohy milované Boženy Němcové, který zhlédli 18. října 1941 ve věmyslickém biografu. Je ovšem třeba připomenout, že se ve škole tehdy slavily také narozeniny fýrera, státního prezidenta Dr. Emila Háchy i další oficiální události. Nedlouho po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reynharda Heydricha byl dán na základě výnosu České zemské školní rady pro Moravu z 24. srpna 1942 do předčasné penze teprve triapadesátiletý řídící Albert Illek. Vedením školy byl pověřen výpomocný učitel Emil Kaplan. Ten byl ovšem 22. června 1943 povolán pracovním úřadem k nástupu u firmy Flugmotorenbau v Kuřimi a řízení školy proto převzal učitel Josef Veselý. Také nacistická okupace si vyžádala oběti mezi obyvateli Čermákovic. Byli to František a Jan Kašparovi, kteří zahynuli v koncentračním táboře, a dále Jan Makeš a František Štětka.

V nacistickém válečném stroji to však začalo povážlivě skřípat a jeho konec se stal neodvratným. Tak se i Čermákovice dočkaly závěru války. Se zprávami o ústupu německých vojsk pod tlakem vítězné Rudé armády si začali obyvatelé vsi, stejně jako se dělo i v mnoha jiných obcích, budovat úkryty v nedalekých lesích a zakopávat zásoby potravin i šatstva. Nejdramatičtější se stal 7. květen, kdy ve směru na jih vsí táhly německé jednotky, které ze vzduchu napadali ruští „kotlaři“. Při těchto leteckých útocích, jež se nevyhnuly ani Čermákovcům, nebyl naštěstí nikdo zabit ani vážněji raněn. Jakmile prošly poslední německé oddíly, vyhodily most přes Rokytnou u školy. Školní budova byla při tom dost citelně poškozena, hlavně okna a dveře. Dalšího dne letecká aktivita ustala a kolem třetí hodiny odpolední se objevily první sovětské tanky a motorizovaná pěchota. Lidé vybíhali ze svých domů a úkrytů a vítali rudoarmějce květy i pohoštěním. Šťěstí se zdálo být nezvratitelné. Nejbližší léta však měla ukázat, jak osudově se optimisté zmýlili.

Od konce války do konce století

Také v Čermákovcích se po osvobození vytvořil revoluční národní výbor, jehož vůdčí osobností byl Josef Ambrozek. Ten také převzal 12. června 1945 od bývalé obecní rady pokladnu s 3 116, 30 K v hotovosti a obecní agendu. Ambrozek se stává předsedou revize MNV a zároveň tajemníkem MNV. Již dne 19. června 1945 vyřizoval MNV, který čítal 9 členů, žádost Ludvíka Lorence, skladníka tabáku v Tulešicích, bytem v Čermákovcích č. 17, o vysvědčení, že byl během okupace dobrým Čechem. Žádost byla hlasy všech přítomných (8 z devíti) zamítnuta. Lorenc však žádal o totéž znovu a svoji žádost doložil jmény osob, jimž během okupace pomáhal. Záležitost se projednávala opět 14. července 1945. Po přečtení Lorencova dopisu se znovu hlasovalo, šest přítomných bylo pro udělení osvědčení, dva proti. Dne 29. července sdělil Ambrozek, nyní označovaný jako předseda MNV, že bezpečnostní oddělení ONV v Moravském Krumlově žádá opětovné projednání Lorencova případu. „*Při bedlivém proskoumání bylo zjištěno, že dostal neprávem potvrzení o tom, že je státně a národně spolehlivý.*“ MNV v Čermákovcích tedy předchází potvrzení ruší a přípis o tom posílá bezpečnostnímu oddělení ONV.

Pomalá, ale jistá změna poměrů se začne projevovat i ve škole, jejíž správu převzal k 1. září 1945 Josef Cigánek. Vzpomíná se osmé výročí úmrtí prvního prezidenta i vznik republiky, poprvé se však také 7. listopadu slaví výročí Velké říjnové revoluce a řídící Cigánek vysvětluje žákům „*přístupným způsobem vznik a příčinu Říjnové revoluce, která se stala východiskem nového období dějin SSSR.*“ Doba je ovšem plná paradoxů a tak se 12. dubna 1946 vzpomíná smrti prezidenta USA F. D. Roosevelta a 28. května zdůrazňují zásluhy prezidenta Budovatele Edvarda Beneše. Školu tehdy navštěvuje 73 žáků, z toho 30 chlapců a 43 děvčat.

Místní národní výbor se i v tomto období často věnuje zohlednění praktickým záležitostem a tak 6. září 1947 projednává výživné obec-

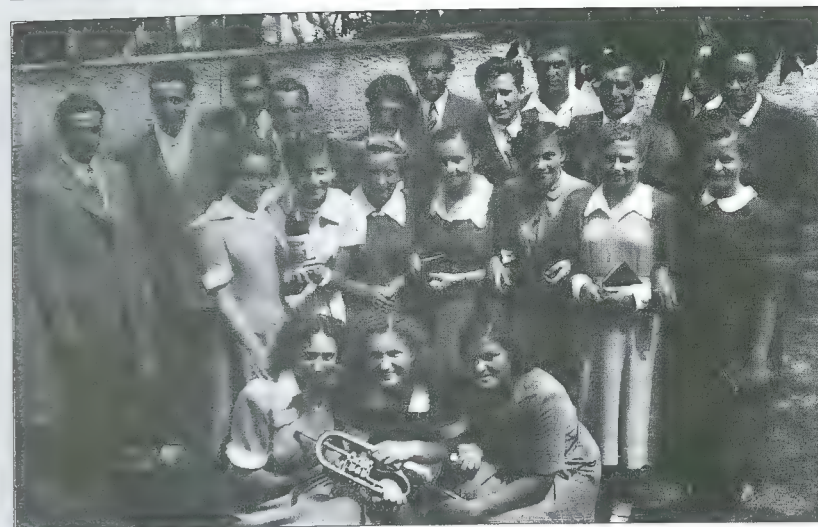

Odvedenci z Čermákovic v období po skončení 2. sv. války

ního býka na dobu od 1. července 1947 do 30. června 1948. Je ustanoveno, že na jeden kus hovězího dobytka musí chovatelé odevzdat 14 kg ovsa, 21 kg suchého jetele a 35 kg slámy, kusů bylo celkem 86. Žádost o zřízení dětského útulku a veřejné (družstevní) prádelny byla zamítnuta. „K oslavám 30. výročí říjnové revoluce v Sovětském svazu, bude odeslán pozdravný blanket který bude vyzvednut na ONV v Mor. Krumlově,“ končí zápis ze zasedání.

Dne 11. října 1947 bylo projednáno ustavení MOR (Místní osvětové rady), nikoli však umístění plemenného kozla, „poněvadž došel telegram od ONV, že nám kozel nebude přidělen“. Opatrovník plemenného býka Antonín Fukáč také ohlásil, že ruší smlouvu uzavřenou s obcí na tři roky a trvá jen na jednom roku, tedy do 31. prosince 1947. Nedostal totiž od některých chovatelů krmivo pro býka; po domluvě však připustil, že si věc ještě rozmyslí.

Přicházejí události února 1948. Komunistům se podaří za pomoci přísluhovačů z dalších stran Národní fronty zlikvidovat zbytky demokratického poválečného režimu. Ne každý se ovšem dokáže v nově nastalé situaci s přehledem orientovat. Ve škole proběhne 16. dubna 1948 slavnost na počest sbratření Slovanů, přičemž jsou

Čermákovická mládež v poválečném období

„zdůrazněny zásluhy největšího slovanského národa o naše osvobození, jakož i význam jeho představitele generalissima Stalina pro náš národ. Jeho portrét byl ve třídách vyvěšen už v roce 1946.“

Dne 26. května 1948 byla uspořádána schůze všech voličů, na níž dali přítomní svým podpisem souhlas s jednotnou kandidátkou Národní fronty „a projevíli věrnost a oddanost svému národu a vládě v jejichž čele stojí prezident Dr. Ed. Beneš a předseda vlády Kl. Gottwald“. Připojeno bylo 119 podpisů. Po Benešově abdikaci 7. června se stává novým prezidentem právě šéf komunistů Gottwald. V předvečer jeho narozenin 22. listopadu 1948 se konala slavnostní schůze Jednotného svazu českých zemědělců v Čermákovcích za přítomnosti zástupců Národní fronty, MNV a KSČ, kde se projednávalo udělení čestného občanství Klementu Gottwaldovi. „Jsme hrdí na to že můžeme panu prezidentu, udělit čestné občanství obce. Toto občanství jsme mohli udělit proto poněvadž jsme také tou obcí co má splněný chlebový kontingent víc jak na 100%. Pan prezident byl zvolen čestným občanem všemi hlasy přítomných.“ Těch ovšem bylo jen 25, tedy ani ne čtvrtina obce, jak

pokuta skutečně navržena, „protože neplní žádným rokem a navíc nedodržel plánovanou plochu u pšenice“, Polickému byla odpuštěna, „protože jindy plnil rádne, jen roku 1950 nemohl.“

Nad soukromě hospodařícími rolníky se však začaly stahovat mraky v podobě jednotného zemědělského družstva. Dne 3. října 1952 zahajuje nový předseda MNV Alois Strnad schůzi rady, na níž se přítomní usnášejí pomáhat nově se tvořícímu JZD. „Co se týká převzetí hospodářských budov v čp. 7 a jedné obytné místnosti na dvoře u Velebových, nejsou činěny žádné námitky. Ovšem musí se to dohodnout, jako dojednat funkcionáři JZD s majitelkou. Předseda MNV navrhuje že by mohlo JZD jednat s Antonínem Fukačem o uvolnění hospodářských budov z důvodů že se hodlá z obce vystěhovat.“

Když proběhne 24. května 1954 ustavující schůze devítičlenného MNV, který je složen ze 4 dělníků, 2 členů JZD, 2 soukromě hos-

Čermákovičtí kluci o Velikonocích obcházel s hrkači a modlili se u křížku a Božích muk

podařících rolníků a 1 úředníka, je předsedou opět zvolen Alois Strnad, tajemníkem zůstává Josef Ambrozek. Nové pořádky se projevují také v životě školy. Je založena pionýrská organizace po sovětském vzoru, v létě roku 1955 se koná za vcelku velkého zájmu dětí, mládeže i dospělých I. celostátní spartakiáda. Slaví se MDŽ, Den horníků a Den čsl. armády, běží se Štafeta míru, již se zahajuje Měsíc československo-sovětského přátelství.

V průběhu první poloviny roku 1958 vstupují do JZD další do té doby soukromě hospodařící rolníci a tak může nyní již ředitel školy Cigánek napsat k 2. září 1958, že se Čermákovice staly „družstevní vesnicí a postavily se tak mezi první na okrese“. K podobnému vývoji docházelo ve stejnou dobu i v Horních Kounicích a Tulešicích. Zároveň však zanedlouho postihne JZD vážná ztráta, když 26. září zapálí pětiletý chlapec stoh a družstevníkům shoří všechna sláma. Dne 12. června 1960 proběhly volby do místních, okresních a krajských národních výborů a Národního shromáždění. Účast při nich byla stoprocentní. Na ustavující schůzi MNV v Čermákovicích 24. června 1960 byl předsedou zvolen Josef Ambrozek a tajemníkem se stal Alois Juránek z Dukovan. Po volbách došlo také k územní reorganizaci. Zanikl okres Moravský Krumlov a Čermákovice se staly součástí okresu Znojmo v Jihomoravském kraji.

Odjakživa se na vesnici snoubila radost se strastí. K dramatu dochází v Čermákovicích v únoru 1952, kdy je družstevníkem J. Polickým zabit při hádce v průběhu svatebního veselí předseda JZD Ondřej Veleba. Po volbách do národních výborů 14. června 1964 pracuje MNV v Čermákovicích ve složení: předseda Josef Ambrozek, tajemnice Marie Holubářová a členové B. Ambrozková, J. Cigánek, J. Diviš, F. Fukač, F. Havlíček, F. Horáčková, V. Hrdlička, J. Jelínek ml., L. Kašparová, V. Koubek a A. Strnad.

V průběhu 60. let dochází k uvolnění situace a otevírá se prostor k realizaci tzv. socialismu s lidskou tvář, jehož nejvýraznějším představitelem je první tajemník ÚV KSČ Alexandr Dubček. Pražské jaro, jak se údobí také říká, je přerušeno násilnou okupací ČSSR armádami Varšavské smlouvy 21. srpna 1968. Ředitel čermákovické školy Josef Cigánek ovšem reaguje na stránkách kroniky v duchu ortodoxního marxismu-leninismu: „Po počátečních úspě-

ších byl nedodržením leninských zásad stranické práce uvolněn prostor pro straně a socialismu nepřátelské živly. Bylo napadáno i spojení se SSSR. ÚV KSČ nebyl již schopen čelit nastávajícímu rozvratu. Dne 21. srpna 1968 vstoupila na naše území vojska Varšavské smlouvy. „Že k žádnému rozvratu nedocházelo, je nabitelní, lidé byli naopak neobyčejně semknuti a okupaci chápali jako krutou křivdu, způsobenou asijskými vládci v Kremlu. Tato událost osudově a zřejmě na dlouhá desetiletí předznamenala vztah obyvatel Československa k SSSR a bohužel i k Rusům samotným.

V 70. a 80. letech nastává období tzv. konsolidace. Přicházejí změny. Od školního roku 1971/1972 již není ředitelem školy Josef Cigánek, který odchází do důchodu a místo něj se řízení školy ujímá Emilie Rozmahelová. Záhy dochází k integraci správních jednotek i jednotných zemědělských družstev. Tak se 14. února 1974 sloučí na společné schůzi hornoukounické a čermákovické družstvo. K dalšímu slučování dojde 30. ledna 1976. Nový družstevní komplex zaujímá půdu bývalých družstev Horní Kounice, Čermákovice, Medlice, Tavíkovice, Přeskače a Dobronice o celkové výměře 2 700 ha. Ve stejném roce, 15. září, se slučují Čermákovice s Horními Kounicemi a předsedou sloučeného MNV se stává Vladislav Hrdlička z Čermákovic, tajemníkem Jan Schindler z Horních Kounic. Sídlem sloučeného MNV jsou ovšem Horní Kounice a tak Čermákovice po 57 letech opět ztrácejí svoji politickou samostatnost.

Ani tato doba není prosta tragických událostí. Nešťastnou událost zapsala do kroniky ředitelka Rozmahelová: „Dne 11. února (1977) v odpoledních hodinách došlo k tragické události. Vlastimil Páchl a V. Kořínek chodili kolem řeky. Pokoušeli se pohnout krou, která byla zachycena u břehu. To se jim podařilo, ale oba byli na kře. Kra se rozpůlila a chlapci padli do řeky, která v té době byla velmi prudká. V. Kořínkovi se podařilo vylézt na břeh. Tělo V. Pachla bylo nalezeno 27. května na Slatinách u Rybníků.“

Oblíbená ředitelka školy E. Rozmahelová však již dlouho mezi žáky nepůsobí. Onemocní rakovinou a 27. dubna 1980 umírá. Novou, a tentokrát již poslední, ředitelkou školy se stává od 1. září 1980 Jaroslava Pokorná. Čermákovická škola, která sloužila nepřetržitě od roku 1862, je totiž k 30. červnu 1982 uzavřena. V posled-

Požárníci na soutěži v Dolních Dubňanech roku 1975

ním školním roce ji navštěvovalo 36 žáků. Závěrečný zápis ředitelky Pokorné je jakýmsi postesknutím nad odcházejícím světem: „Vesnice patří již dva roky do sloučeného MNV do Tavíkovic. Mladých manželských párů je tu málo, sloučené JZD poskytuje mladým dvojicím nově postavené byty ve spádové obci. Starší lidé umírají a jejich chalupy vykupují lidé z Brna, kteří do vsi dojíždějí na nedělní víkend. Mění se obyvatelstvo, mění se vesnice.“

A tak ani v závěru roku 1989, kdy se celá republika dostává do varu a v pár dnech končí vláda jedné strany, se v Čermákovicih neděje nic převratného. Aktivně nikdo nevystupuje a ani výzva k založení Občanského fóra nenachází odezvu. Krátce před těmito událostmi je dokončena v akci Z stavba nové prodejny LSD Jednota, jediné nové stavby, jež v obci za dlouhá desetiletí vznikla.

Po volbách do Federálního shromáždění a České národní rady v červnu 1990 se začíná diskutovat o opětovném osamostatnění obce, k němuž záhy skutečně dochází. Tak v nadcházejících volbách

kandiduje do Obecního zastupitelstva v Čermákovicích 7 občanů za Sdružení nezávislých kandidátů, 6 občanů za Komunistickou stranu Čech a Moravy a 1 občan za Československou stranu sociálně demokratickou. Voleb se 24. listopadu 1990 zúčastní 83 voličů, což je 94% všech obyvatel oprávněných volit. Do obecního zastupitelstva jsou zvoleni počtem 62 hlasů Jan Kořínek (nezávislý), 49 hlasů Marie Divišová (nezávislá), 47 hlasů Josef Veleba (KSČM), 46 hlasů Pavel Veleba (KSČM), 41 hlasů Miloslava Pachlová (nezávislá), 41 hlasů Jan Tumpach (KSČM) a 37 hlasů Jiří Modráček (nezávislý). Na ustavujícím zasedání OZ dne 8. prosince 1990 byl starostou zvolen Jan Kořínek, jeho zástupcem Josef Veleba. Zvolením zastupitelstva a starosty se obec stala podle zákona samostatnou, samosprávnou a jen odborné záležitosti týkající se státní správy, jako vedení matriky a stavební záležitosti byly delegovány na pověřený Obecní úřad ve Višňově.

Podle sčítání lidu, které proběhlo 2. a 3. března 1991, bylo v obci 60 domů, z toho trvale obydlených 47. Obyvatel žilo v Čermákovicích celkem 105, z toho 50 mužů a 55 žen. Ekonomicky aktivních obyvatel bylo 44, podle věku 0–14 let 16, mužů 15–59 let 26, žen 15–54 let 19, mužů nad 60 let 13 a žen nad 55 let 31.

Již v roce 1991 se přistoupilo k opravě budovy radnice, po léta neudržované a byly zadány projekční práce pro výstavbu vodovodu z obecního prameniště U korýtky. V průběhu uvedeného roku bylo zaregistrováno pět soukromých zemědělců, z nichž čtyři prováděli tuto činnost při členství v Zemědělském družstvu Tavíkovice. Vodovod byl postaven v dalším roce celkovým nákladem téměř 500 tisíc korun, přičemž částkou necelých 300 tisíc přispěla JE Dukovany. Ke kolaudaci vodovodu pak došlo 23. února 1993. V obci se v uvedeném období příliš nedařilo obnovit kulturní a společenskou činnost, pro niž ostatně ani nebyly podmínky. V knihovně se ale začaly setkávat na pravidelných pondělních a čtvrtečních besedách starší ženy. V říjnu roku 1994 byla uzavřena pro nerentabilitu prodejna Jednoty, obyvatelům naštěstí dál slouží v předchozím roce otevřená soukromá prodejna Market J+D, umístěná v prostorách starého krámu.

Svoji činnost v roce 1993 ukončilo sloučené ZD Tavíkovice, kam Čermákovice svými 531 ha spadaly. Vytvořila se nová společnost 1.

Čermákovičtí hasiči na soutěži v Medlicích roku 1985

Zemědělská s. r. o. Horní Kounice. Na konci roku 1993 společnost obhospodařovala 1046 ha zemědělské půdy a jedním z podílníků byl i Josef Pachel z Čermákovic. Nové volby do obecního zastupitelstva proběhly 18. a 19. listopadu 1994. Starostou se stává opět J. Kořínek, zástupcem J. Veleba, dalšími členy M. Pachlová, M. Polický a J. Tumpach.

V roce 1995 se v obci provádějí výkopové práce na rozvodu telefonního vedení a prodlužuje se také vodovodní řad. Budují se nádrže ČOV nákladem 659 tisíc Kč. V březnu 1996 se zahajují práce na výstavbě splaškové kanalizace a budují se kanalizační přípojky. Ve stejném roce odkoupila novou budovu od Jednoty firma AZ-Pokorný a zahájila výrobu bezpečnostních plynových hadic. Tím pádem museli dobrovolní hasiči vyklidit velkou místnost, již měli pronajatou jako zbrojnici. Firma AZ-Pokorný se však zavázala podpořit částkou 100 tisíc korun výstavbu nové zbrojnice. Bylo vybráno stavební místo v prostoru hřiště a do 30. listopadu 1997 byla stavba až na venkovní omítky hotova. K slavnostnímu předání hasičské

Areál u nové hasičské zbrojnice

zbrojnice pak došlo za účasti sborů z okolí, zástupců sponzorů a dalších účastníků 18. července 1998. V červenci 1997 byla v obci uspořádána finanční sbírka na povodní postižené obce na jihovýchodní Moravě. Do nejvíce postižených Třebek byla odeslána částka 14 820 Kč (OÚ 5 000 Kč a soukromé osoby 9 820 Kč). Lze říci, že taková solidarita s trpícími představuje skutečný projev citu a pozitivního charakteru.

Ve volbách do obecního zastupitelstva kandidovalo v roce 1998 již jen Sdružení nezávislých kandidátů a jeden nezávislý kandidát zvlášť. Sdružení získává všechny mandáty a starostou je 20. listopadu 1998 zvolen J. Kořínek, náměstkem J. Veleba, členy jsou M. Pachlová, L. Hampapa, J. Tumpach, M. Polický aj. Páralová.

V roce 1999 se po dlouhých letech obnovuje tradice letní poutě na svátek sv. Jakuba, jemuž je zasvěcena kaplička. Pouť začíná mší sv., pokračuje se průvodem s dechovkou a taneční zábavou v areálu u nové hasičské zbrojnice. Obecní zastupitelstvo se na svém zasedání 22. října 1999 rozhodne, že v roce 2000 oslaví na pouti 730 let od první písemné zmínky o obci, opraví kapličku, radnici i prostor kolem nich a vydá publikaci, kterou jste si právě dočetli.

Místo doslovu

Před léty jsem v rámci svého zájmu o johanitský řád zavítal do Horních Kounic. Po dalších letech jsem napsal pro tamní zastupitelstvo publikaci o dějinách této obce. Nepřekvapilo mne proto ani příliš, když mi napsal dopis starosta Čermákovice Jan Kořínek, zda bych se podobného úkolu nemohl ujmout i v případě jeho obce. Souhlasil jsem a začal jsem se seznamovat s dějinami vesnice, jež nikdy nebyla velká, ve středověku však byla vladyckým statkem a hrála svoji roli v regionu. Dějiny, po pravdě řečeno, nebyly k Čermákovickým příliš milosrdné. Obec nebyla obdařena zvlášť úrodnou půdou, ležela mimo výhodná spojení a život v ní často býval nelehký. Přesto lze jejím obyvatelům vzdát čest za všechno úsilí, s nímž k životu přistupovali. Snažil jsem se z pramenů tu četnějších tu řídkých vybrat vše, co bylo zajímavé a výstižné. Nezabýval jsem se příliš dějinami farnosti, neboť Čermákovice náležely odjakživa pod kostel v Horních Kounicích, o němž jsem již psal. Doufám, že se Čermákovickým a jejich přátelům budou řádky mnou sepsané líbit a mohu je ujistit, že Čermákovice se staly další z obcí, ke kterým jsem získal zvláštní, blízký vztah.

Autor

Seznam použitých pramenů a literatury

- BECK, Josef: *Die Geschichts-Bücher der Wiedertäufer in Oesterreich-Ungarn*. Wien 1883, s. 385–386, 408.
- ČERNÝ, Josef: *Philipp Paulitschke von Brügge*. (Zapomenutý rodák z Moravskokrumlovské). Ročenka Státního okresního archivu ve Znojmě 1993. Znojmo 1994, s. 115–119.
- HANÁK, Vilém: *Mor.-Krumlovský okres*. Vlastivěda moravská. Brno 1913, s. 313–322, 145–148.
- HOSÁK, Ladislav: *Místopis země moravskoslezské*. Brno 1938, s. 123–124.
- HOSÁK, Ladislav – ŠRÁMEK, Rudolf: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku I. A–L*. Praha 1970, s. 159.
- JAN, Libor: *Horní Kounice 1248–1998*. Z dějin městečka. Horní Kounice 1998.
- Kronika. Národní škola v Čermákovících*. Založil v roce 1894 nadučitel Jan Štěrbáček. V držení obce.
- Moravské zemské desky II–III*. Kraj brněnský. Vyd. T. Kalina, M. Rohlík. Praha 1950, 1957.
- Moravský zemský archiv Brno*. D 1 Lánský rejstřík 156; D 4 Josefský katastr 1677; D 9 Indikační skicy 306; F 92 Velkostatek Tavíkovice a Tulešice – Čermákovice
- Okresní archiv Znojmo*. Archiv obce Čermákovice; Místní národní výbor Čermákovice
- PLÁČEK, Miroslav: *Rakouská šlechta v zeměpanských službách na jižní Moravě do počátku 14. století a její sídla*. Brno 1995 (diplomová práce na FF MU), s. 40–44.
- PODBORSKÝ, Vladimír – VILDOMEČ, Vědomil: *Pravěk Znojemska*. Brno 1972, s. 155, 169, 221–222.
- ŠEBÁNEK, Jindřich: *Archivy zrušených klášterů moravských a slezských 1*. Inventář pergamenů z let 1078–1471. Brno 1932, s. 43, 203.
- Školní kronika*. Kronika obecné školy z let 1940–1982. V držení obce.

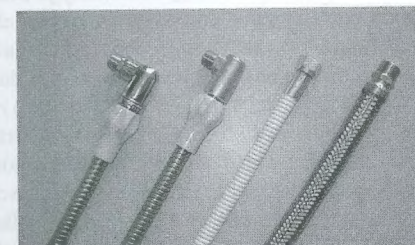
- Vývoj událostí v obci Čermákovice od roku 1989*. Strojopis zpracovaný v roce 2000 Janem Kořínkem.
- WOLKAN, Rudolf: *Geschicht-Buch der Hutterischen Brüder*. Standoff-Colony 1923, s. 502, 515, 555.
- WOLNY, Gregor: *Die Markgrafschaft Mähren, topographisch, statistisch und historisch geschildert*. III. Bd. Znaimer Kreis. Brünn 1837, s. 533–538.

AZ POKORNY s.r.o.

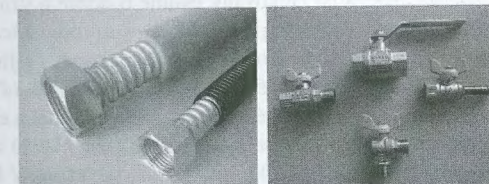
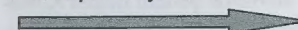
Výroba:

- plynové připojovací hadice

Prodej:

- nerez trubky
pro vodu a plyn
- příslušenství
a doplňkový sortiment

Trubky Cats

Kohouty

AZ - Pokorný, s.r.o., 671 73 Čermákovice 20, www.az-pokorny.cz

Jaderná elektrárna Dukovany

Od roku 1985 je nedaleko obce Čermákovice v provozu jedno z největších, nejvýznamnějších a nejmodernějších energetických děl České republiky – Jaderná elektrárna Dukovany se čtyřmi reaktorovými bloky o celkovém instalovaném výkonu 1 760 MW elektrické energie. Její výstavba a následný provoz výrazně ovlivnily hospodářský a společenský život celého regionu, jeho infrastrukturu, zaměstnanost a řadu dalších oblastí. Pozitivní skutečností je, že bez jakéhokoli škodlivého vlivu na přírodu i člověka, což prokázal velmi podrobný vědecký výzkum v okolí elektrárny prováděný v letech 1992–1998.

Význam elektrárny spočívá nejen v objemu výroby elektřiny (více jak 20% z celkové výroby v ČR), ve spolehlivosti a kvalitě dodávané elektřiny, ale i v tom, že se jedná o výrobu elektřiny ekologicky čistou a také levnou v porovnání s ostatními energetickými zdroji v našem státě.

Provoz Jaderné elektrárny Dukovany je zcela bezpečný a spolehlivý a ve všech ukazatelích srovnatelný s provozem jaderných elektráren v zemích s vyspělou jadernou energetikou. Prokázaly to i všechny dosavadní prověrky prováděné Mezinárodní agenturou pro atomovou energii se sídlem ve Vídni nebo celosvětovou organizací provozovatelů jaderných elektráren WANO. Jaderné a radiační bezpečnosti je soustavně věnována mimořádná pozornost a její zajištění po stránce technické i z hlediska lidského činitele je nadřazeno všem ostatním technicko-hospodářským ukazatelům a dalším aspektům činnosti elektrárny. O tom všem se občané obce Čermákovice měli možnost přesvědčit na vlastní oči při návštěvě elektrárny – jejího informačního centra, vlastních provozních objektů i skladu vyhořelého jaderného paliva. Ti, co této možnosti dosud nevyužili, mají dveře do jaderné elektrárny stále otevřeny.

Jaderná elektrárna Dukovany usiluje o dobré a vzájemně výhodné vztahy s obcemi a jejich občany v celém regionu. Vychází při tom i z toho, že vyspělému energetickému dílu by měla odpovídat i úroveň vybavenosti obcí v jejím okolí. Proto se snaží obcím pomáhat v řešení jejich problémů – a to především finančními dary na významné a pro život lidí důležité a prospěšné investiční akce, zejména ekologického charakteru.

Vzájemné vztahy se zastupitelstvem obce a hlavně se starostou panem Janem Kořínkem jsou velmi dobré a elektrárna si toho považuje. V letech 1991–1999 věnovala elektrárna obci Čermákovice více jak dva miliony Kč, které obec využila pro vybudování kanalizace a vodovodu. Další finanční prostředky byly věnovány obecní knihovně a společenským zájmovým organizacím. Elektrárna je přesvědčena, že se dosavadní vzájemné dobré vztahy budou rozvíjet i v příštích letech.

Čermákovice 1270-2000

Z dějin vesnice na Moravskokrumlovsku

Libor Jan

Vydal Obecní úřad v Čermákovicích v roce 2000

Grafická úprava Dan Šlosar

Vytiskla tiskárna GLORIA v Rosicích

ISBN 80-238-5694-4

I. vydání

Na proty Wsy

Nad Wegwozeme

**Czerma
Kowitz**

Čermákovice

1270-2000

K Struck